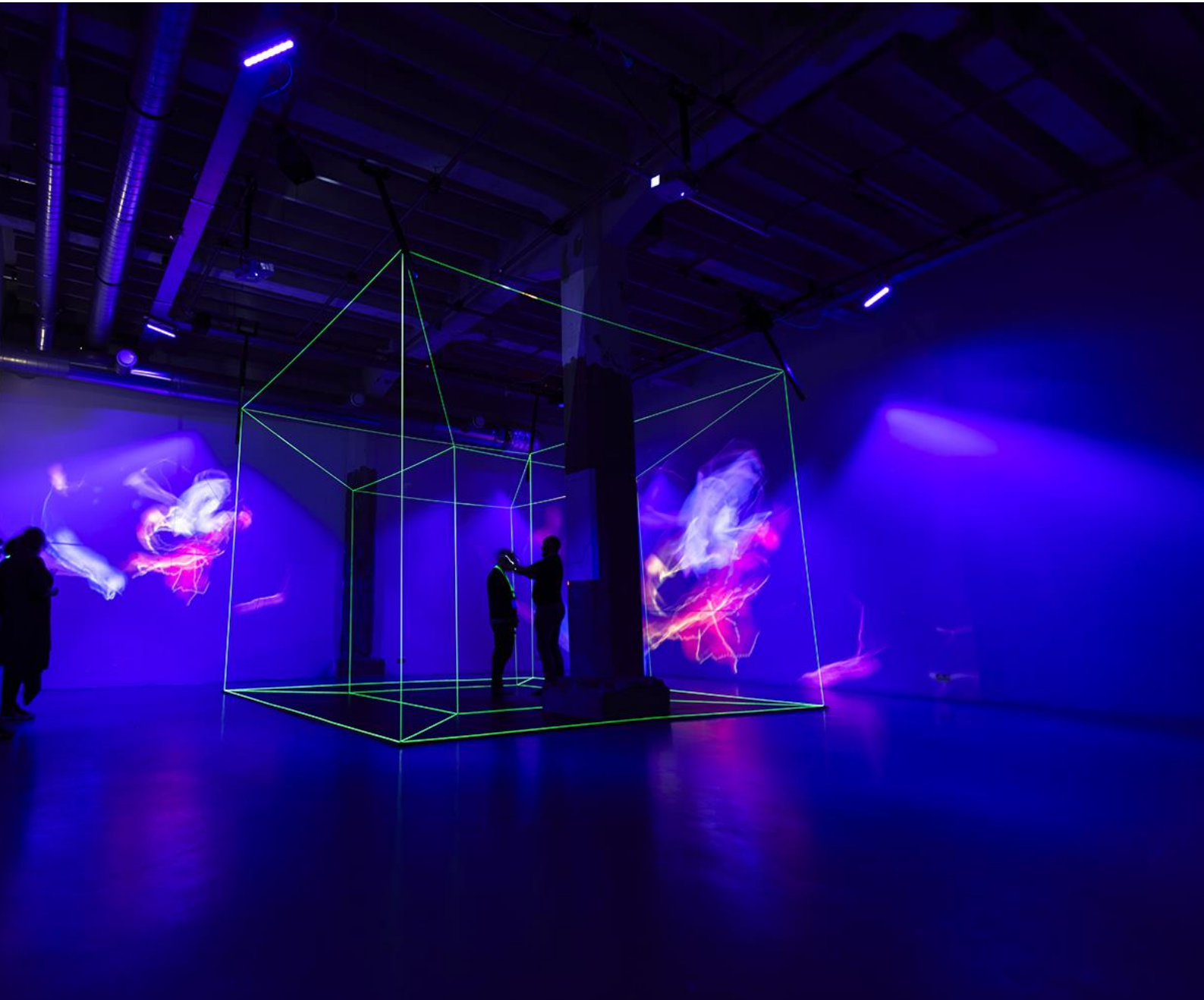

hetem

JAARVERSLAG 2023

INHOUDSOPGAVE

1 VOORWOORD.....	3
2 VERANDERINGEN IN HET SPEELVELD.....	4
3 ONDERZOEK EN LAB.....	5
3.1 Onderzoeksprogramma.....	5
3.2 Publieksprogramma.....	6
4 TALENT EN PUBLIEK.....	8
4.1 Talentontwikkeling.....	9
4.1.1 Nexus.....	9
4.1.2 Tentoonstellingen.....	10
4.1.3 Doorplaatsingen.....	12
4.1.4 Ontwikkeltrajecten Cross-TIC.....	12
4.1.5 Projecttentoonstellingen.....	13
4.2 Randprogramma.....	14
4.3 Stadsprogramma.....	15
4.4 Community's.....	16
5 EDUCATIE EN PLATFORM.....	17
5.1 Ontwikkeling van lokale leerecosystemen.....	17
5.2 Educatief programma.....	17
5.3 Platform programmering.....	18
6 PUBLIEKSONTWIKKELING.....	20
6.1 Publieksopbouw en ontwikkeling.....	20
6.2 Zichtbaarheid.....	21
6.3 Ontwikkeling community.....	22
7 ONTVANGST EN OFFICE.....	22
7.1 Ontvangst.....	23
7.2 Office.....	23
7.3 Residency.....	23
7.4 Mobiele broedplaats.....	23
8 ORGANISATIE EN GOVERNANCE.....	24
8.1 Ontwikkeling van de organisatie.....	24
8.2 Werkgeverschap.....	24
8.3 Governance.....	25
8.4 Financiële organisatie.....	25
Bijlage 1: Kengetallen.....	27
Bijlage 2: Nevenfuncties Raad van Toezicht.....	28

1 | VOORWOORD

Vol trots presenteren wij het jaarverslag van Tetem, ontwikkelinstelling en platform voor digitale cultuur en maakcultuur. Tetem vertelt met haar brede programmering het verhaal van een maatschappij die razendsnel in ontwikkeling is. Vanuit de programmalijnen Happy Incidents, Society 5.1 en Futures Literacy ontwikkelt zij een context, betekenis en handelingsperspectieven voor alle lagen van de bevolking. Tetem opereert in het brede veld van digitale media, techniek, wetenschap en design en werkt samen met makers, partners en publiek aan actuele maatschappelijke vraagstukken.

Binnen Tetem werken vier teams aan de programmering:

- Het Lab en Onderzoeks-team levert een bijdrage aan de ontwikkeling van digitale cultuur en maakcultuur en ondersteunt partners om nieuwe kennis en ontwikkelingen in Twente te implementeren.
- Het Talent en Publieks-team ondersteunt makers in hun persoonlijke en professionele ontwikkeling en helpt publiek zich een mening te vormen, een positie te bepalen en een weg te vinden binnen de veranderde samenleving.
- Het Educatie en Platform-team werkt samen met partners uit onderwijs, welzijn en cultuur en helpt (jonge) mensen uit heel Twente de mogelijke leerpaden en leerkansen om zich heen te zien.
- Het Ontvangst en Office-team ondersteunt het inhoudelijke programma en is host van onze ontmoetingsruimte, waar verschillende publieken zich met elkaar, ons programma en ons team kunnen verbinden.

De output en de impact die deze teams met hun partners produceren is indrukwekkend. Er werden diverse nieuwe langlopende onderzoeksprojecten gestart; de Labs van Tetem stonden ter beschikking van een groot aantal jonge en oudere makers en professionals en er werden meer dan 18.000 Make-It kits verkocht. In totaal achtentwintig veelbelovende kunstenaars namen deel aan een van de ontwikkeltrajecten van Tetem; er werden acht goedbezochte tentoonstellingen ontwikkeld en vijf werken werden doorgeplaatst naar (inter)nationale festivals. In het Stadsprogramma werd een groot aantal lokale initiatieven ondersteund en Tetem nam deel aan de community's Creatieve Broedplaatsen, Platform BKO en de Generators. Daarnaast verzorgde Tetem een veelomvattend educatie- en participatie programma waarin ruim 47.000 scholieren en 28.000 deelnemers in de vrije tijd zijn bediend. Met de uitgebreide en diverse programmering werden nieuwe publieken bereikt en werd de zichtbaarheid verder vergroot.

Dit alles kwam tot stand met een personele bezetting van 20 medewerkers, 11 weekend- en oproepkrachten, 37 ZZP-ers en 54 vrijwilligers die zich dagelijks onder de bezielende leiding van directeur-bestuurder Wilja Jurg met grote passie en betrokkenheid inzetten om invulling te geven aan de missie van Tetem. Dat dit in 2023 wederom is gelukt is ook te zien aan het publieksbereik en het grote aantal partners en makers dat zich telkens weer – en vrijwel altijd langdurig – aan Tetem verbindt en de financiële steun die Tetem weet te verwerven voor haar activiteiten.

Onderwijs veranderde de context, en Tetem veranderde mee. Zo was de inflatie torenhoog en noopte deze tot aanpassingen in de lopende begroting. Digitale veiligheid werd binnen Tetem een speerpunt, zowel bij de eigen organisatie als ten aanzien van de bewustwording bij het publiek. Het thema Fair Care werd opgepakt in reactie op de toegenomen aandacht voor grensoverschrijdend gedrag en veilige werkomgevingen. Tetem onderkent bovendien dat het vertrouwen in de democratie en cultuur afneemt en wil een actieve rol spelen bij het herwinnen ervan. En tenslotte ziet Tetem de noodzaak om studenten de gelegenheid te geven tentoonstellingen te ontwikkelen en publieken te bereiken.

Kortom: Tetem is springlevend. Met een sterk team en een duidelijke koers bereikte ze vrijwel al haar gestelde doelen, terwijl ze veerkrachtig en weerbaar reageerde op wat zich aandient. Daarmee was en is ze van grote en positieve invloed op het culturele en maakklimaat in Twente en Overijssel, en middels haar onderzoeksprogrammering en doorplaatsingen tot ver daarbuiten.

Wij hopen dat u van dit jaarverslag geniet en zien u graag terug bij een van onze vele activiteiten.

Hartelijke groet,

Frank Kresin, namens de RvT van Tetem

2 | VERANDERINGEN IN HET SPEELVELD

Het speelveld blijft voortdurend in beweging, zowel mondiaal gezien als landelijk en lokaal zijn er gebeurtenissen, ontwikkelingen en veranderingen die ook van invloed zijn op wat er binnen Tetem gebeurde.

Inflatie

De inflatie is van invloed op onze inkoop maar heeft ook gevolgen voor medewerkers die hun dagelijks levensonderhoud steeds duurder zien worden. De problemen rond inflatie worden steeds groter en zijn op brede schaal in de samenleving merkbaar en voelbaar. Voor de meeste mensen stijgen de kosten sneller dan de inkomsten. Langzaam verschuift het gesprek over 'de inflatie an sich' naar 'inflatiecorrectie'. Binnen Tetem hebben we te maken met de situatie dat OCW vrijwel volledige inflatiecorrectie toepast en de gemeente Enschede een groot gedeelte compenseert. Echter, provincie Overijssel en de kleine gemeenten compenseren in het geheel niet. Tetem heeft actief deelgenomen aan de dialoog over hoe om te gaan met inflatiecorrecties. In 2023 zijn zowel binnen de sector als met de gemeente Enschede verschillende gesprekken gevoerd. Ook hebben we het onderwerp aangekaart bij de provincie. Om de medewerkers te compenseren is in 2023 de meerjarenbegroting aangepast om zo begin 2024 een hogere loonstijging richting medewerkers te kunnen toepassen dan was begroot.

Digitale veiligheid

De dreiging van digitale aanvallen groeit. Binnen het programma van Tetem speelt digitale veiligheid al geruime tijd een grote rol en bij onze bedrijfsvoering en inkoop is het een belangrijk selectiecriteria. Toch is ook Tetem in het afgelopen jaar doelwit geworden. Er is een mail hack geweest waarbij vanuit de mailbox van een medewerker uit de externe schil facturen zijn verstuurd aan alle relaties. Reden voor ons om een dubbele identificatie in te stellen voor alle systemen. Er is een groeiende aandacht voor gegevensbescherming en privacy. Tetem voldoet niet alleen aan de wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) maar heeft ervoor gekozen om een stap verder te gaan. Samen met SST-software (technisch beheerder van ons belangrijkste softwaresysteem) hebben we onderzocht welke informatie ons systeem opslaat die juridisch/fiscaal of operationeel niet echt noodzakelijk is. Vervolgens is het systeem aangepast om minder informatie te bewaren. Met de komst van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie (AI) en het Internet of Things (IoT) zien we zowel kansen voor ons programma als risico's voor digitale veiligheid. Binnen Tetem is er dan ook veel aandacht voor hoe we deze technologieën op een veilige manier kunnen implementeren én hoe we ons publiek/deelnemers bewust kunnen maken van de kansen en risico's.

Fair Care

Fair care is een belangrijk thema. Het is noodzakelijk hier blijvend aandacht aan te besteden omdat er ook in het afgelopen jaar samenlevingsbreed weer veel pijnlijke gevallen naar boven kwamen van onveilige werksettings, grensoverschrijdend gedrag, (machts)misbruik en angstcultuur. Tetem kent al langere tijd een gedragscode maar deze beperkte zich tot medewerkers. Ook was er geen paragraaf die inging op overtreding van de gedragscode door deelnemers aan de publieksprogrammering. De nieuwe gedragscode richt zich op iederéén die in Tetem aanwezig is: publiek, makers, samenwerkingspartners en eigen medewerkers moeten zich eraan houden. De gedragscode vraagt ook een actievere rol van medewerkers. Van medewerkers op de werkvloer wordt verwacht dat zij in geval van ongewenst gedrag ingrijpen, van zich laten horen ofwel als zij zich hier niet goed bij voelen contact opnemen met een collega voor wie dit wel goed voelt. In 2023 hebben we gewerkt aan het doorontwikkelen van de gedragscode. Begin 2024 is er aandacht voor de implementatie. De verwachting is dat medewerkers die met publiek werken voorjaar 2024 handelingsbekwaam zijn ten aanzien van de gedragscode. Ook is in 2023 gewerkt aan de ontwikkeling van een klachtenregeling voor ongewenste omgangsvormen en een klokkenluidersregeling.

Vertrouwen in de democratie en cultuur

Maatschappelijk zie je dat steeds meer mensen zich niet herkennen in de politiek; er is sprake van een afname van vertrouwen in de democratie. Daarnaast zien we dat veel mensen zich niet goed herkennen in het huidige cultuuraanbod en dat cultuur onvoldoende toegankelijk is voor grote groepen uit de samenleving. Om te kunnen deelnemen aan cultuur maakt het uit waar je in Nederland woont en speelt je sociaal-economische achtergrond een rol. Het nieuwe advies van de Raad voor Cultuur met betrekking tot het vergroten van de toegankelijkheid door meer aandacht voor elke regio te hebben en door naar een breder palet aan kunstvormen en kunstpraktijken te kijken, sluit goed aan bij de lijn en werkwijze die we al hadden. Tetem ziet een noodzaak in het terugwinnen van het vertrouwen van mensen in de culturele sector, juist omdat we de verbindende kracht van cultuur in de huidige tijd zo hard nodig hebben. De ontwikkeling van Tetem als instituut voor 'everyday culture' hebben we expliciet gemaakt en

meegenomen in de BIS aanvraag 2025-2028. Ook binnen de Jongerenraad met wie we werken en in de afstemming met onze partners in de regio wordt deze ontwikkeling steeds belangrijker.

Start bouw Tetem 3 en Tetem 4 en aanleg hoogspanningsnetwerk

Heel 2023 zaten we vol in de aanbouw van twee nieuwe woontorens in Roombeek. Natuurlijk ging dit met de nodige bouwoverlast gepaard. Bovendien is eind 2023 ook een start gemaakt met de aanleg van een ondergronds hoogspanningsnetwerk waardoor we nu vanuit drie kanten 'in de bouw' zitten. We zien een effect voor het publiek, dat niet meer rechtstreeks vanuit de Museumfabriek bij ons kan komen. Maar er is ook een direct gevolg voor de studenten van AKI-ArtEZ in die zin dat de (studie)omgeving en mogelijkheden momenteel beduidend minder aantrekkelijk zijn. Tetem signaleert dat extra inspanning nodig is om Roombeek gezond en leefbaar te houden. Daarom hebben we de mogelijkheden voor studenten om binnen Tetem projecten en tentoonstellingen te ontwikkelen vergroot. Met de doorontwikkeling van het plan voor Mobilele creatieve broedplaatsen willen we de kansen voor lokale kunstacademiestudenten een extra boost geven.

3 | ONDERZOEK EN LAB

Het team Onderzoek en Lab van Tetem bestaat uit vier medewerkers: Cenne Kistemaker, Coen Oudejans, Jacco Borggreve en Jan Merlin Marski. Voor openstelling van het Lab en voor workshops in het Lab wordt het programmteam uitgebreid met makers, specialisten en partners om steeds weer nieuwe expertise aan de organisatie te kunnen binden. Het programmteam begeleidde in 2023 makers in het proces van technische realisatie, ontwikkelde nieuw lesmateriaal en instructievideo's rond tentoonstellingen en nieuwe technologieën en verzorgde trainingen voor partners en docenten. Ook werkte het labteam aan het ontwikkelen en implementeren van nieuwe kennis.

Voor de vervaardiging van en de logistiek rond de Make-It kits wordt het programmteam ondersteund door een productieteam van één ZZP-er en gemiddeld vijftien vrijwilligers.

3.1 Onderzoeksprogramma

In 2023 zijn we een gestart met een aantal nieuwe langlopende onderzoeksprojecten.

Tafel van de Regio

De Tafel van de Regio is een fysieke, interactieve tafel waaraan deelnemers samen invulling geven aan een lokaal vraagstuk. De Tafel is in 2023 ontwikkeld in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek, verschillende Bibliotheken uit heel Nederland, Hogeschool Rotterdam en Stadslab Rotterdam. We onderzoeken op welke wijze De Tafel ingezet kan worden om bij te dragen aan het vergroten van inzicht en handelingsperspectief van publieken/burgers/inwoners. Tetem werkt hierbij samen met de Twentse Bibliotheken. Partners leveren de onderwerpen aan waarover met deelnemers in gesprek wordt gegaan. De Tafel fungeert als een 'conversation starter'. De interactieve projectie die vrij in de ruimte staat nodigt uit tot 'spelen' en in gesprek te komen met anderen. In 2023 is gewerkt aan het transporteerbaar en compacter maken van de Tafel en aan het ontwikkelen van een intuïtieve bediening, waardoor het gebruik wordt vereenvoudigd.

Repair en recycle

Het aspect van duurzaamheid en de mogelijkheden om apparatuur te repareren speelt een belangrijke rol in de beslissingen over het aanschaffen van nieuwe apparaten. Tijdens gebruik van apparatuur in workshops met kinderen en niet getrainde mensen is er een kans op schade door ondeskundig gebruik. Daarnaast wordt de kans op vroegtijdige slijtage vergroot door het hoge aantal transportbewegingen. Of het nu zandkorrels in de tandwielen van een Cozmo robot zijn, een verstopte 3D pen of een statief met een loshangende poot, het enthousiaste vrijwilligers-team zet zich in voor de mogelijkheden tot repareren om zo de levensduur van apparatuur te verlengen en de ecologische voetafdruk van de organisatie te verkleinen. De oplossingen verschillen; soms zijn er nog onderdelen van de fabrikant verkrijgbaar, soms moeten onderdelen zelf worden ontworpen en gemaakt.

Onderzoek naar het hergebruik van 'afvalmaterialen' speelt eveneens een belangrijke rol. In 2023 is onderzoek gedaan naar nieuwe mogelijkheden tot het recyclen van verschillende kunststoffen. We hebben o.a. nieuw filament gemaakt

voor de 3D printers en een procedé ontwikkeld voor het ontwikkelen van plaatmateriaal uit verpakkingsfolie en restmateriaal van Demcon.

MaakCultuur in het VSO

MaakCultuur binnen het onderwijs draagt in belangrijke mate bij aan de ontwikkeling van kinderen. In navolging van het grote aantal educatieve activiteiten en BasisLabs dat inmiddels door Tetem in heel Twente is neergezet, werken we in co-creatie met het speciaal onderwijs en Rijnbrink aan de ontwikkeling van een leermethode die leerlingen ondersteunt bij het ontwikkelen van hun creatieve, sociale, culturele, digitale en techn(olog)ische vaardigheden. De eerste fase in het traject betreft het trainen van leerkrachten uit het Cluster 4 Onderwijs zodat zij zich handelingsbekwaam gaan voelen om met eigen groepen aan de slag te gaan met MaakCultuur. In de tweede fase wordt een MaakLab geplaatst op de school en werken de leerlingen samen met de techniekcoaches van Tetem en eigen groepsleerkrachten in het Lab. Fase 1 is op de eerste scholen afgerond. Begin 2024 wordt met fase 2 gestart.

BasisLab onderzoek

Inmiddels is er een BasisLab geplaatst in de Bibliotheek van elke Twentse gemeente en wordt overal enthousiast geëxperimenteerd en gewerkt met nieuwe technologieën en apparatuur. Omdat we willen weten en meten wat gebruikers maken en leren in de BasisLabs voert Jan Merlin Marski een Phd-onderzoek uit naar de impact van de BasisLabs. Jan Merlin is verbonden aan de Universiteit Osnabrück. Hij analyseert de creatieve processen die plaatsvinden in een BasisLab en onderzoekt wat deze betekenen voor de persoonlijke ontwikkeling van de gebruikers. Ook onderzoekt hij de digitale, creatieve en sociale competenties die worden verworven in de BasisLabs en in hoeverre deze persoonlijk relevant zijn voor de gebruikers. Het onderzoek is in 2023 opgestart en loopt tot 2025 of 2026.

3.2 Publieksprogramma

Het Lab van Tetem heeft een dubbelfunctie. Doordeweeks als FabLab en in het weekend als MaakMeeLab. Door deze tweedeling blijft de dubbelfunctie en het gebruik van de ruimte op verschillende momenten voor iedereen helder en kan een groot aantal gebruikers - elk op zijn/haar/diens eigen niveau en behoefte - worden gefaciliteerd.

FabLab

Het FabLab is een onderzoeks- en productieruimte waar geëxperimenteerd en gewerkt kan worden met de nieuwste technologieën en apparatuur. De gebruikers zijn makers in ontwikkeltrajecten en professionals uit het creatieve veld, onderwijsprofessionals, Maakplaatsenpartners en studenten van het mbo, hbo en wo. Het labteam is beschikbaar voor uitleg, begeleiding en trainingen. Makers uit de ontwikkeltrajecten maken intensief gebruik van het FabLab voor onderzoek en producties. Het FabLab heeft een trainingsfunctie voor de Maakplaatsenpartners, d.w.z. voor de medewerkers van bibliotheken en cultuurhuizen. Door de implementatie van BasisLabs in alle Twentse Maakplaatsen zien we een verschuiving van trainingen in het FabLab naar trainingen in de BasisLabs in de 14 Twentse gemeenten. Studenten van ArtEZ, het ROC van Twente en onderwijsprofessionals mogen onbepaald gebruik maken van het Lab. Dit is geregeld via een kortingscode waarmee studenten en onderwijsprofessionals apparaten zelf kunnen boeken. Tevens hebben we een structurele samenwerking met het ROC van Twente - Opleiding Onderwijsassistent - waarbij studenten een semester lang in het FabLab komen werken met verschillende technologieën en onderzoeken hoe ze deze kunnen implementeren.

MaakMeelab

Een brede groep van geïnteresseerden (6-96 jaar) experimenteert in de weekenden in het Lab met nieuwe technieken. Elke zaterdag en zondag starten we met een workshop, waarna er een 'brede openstelling' is. We participeren in het Sjors Creatief programma, zodat de activiteiten alle jongeren in Enschede bereiken. Verder nemen we iedere vakantie het MaakMeeLab programma op in het ICE-aanbod (Inclusief Cultureel Enschede), zodat we kinderen uit gezinnen met een lagere economische status gratis toegang tot het MaakMeeLab kunnen bieden middels een voucher. Het MaakMeeLab wordt veel bezocht in gezinsverband en over het algemeen nemen deelnemers uit meerdere generaties deel aan de activiteiten.

Make-It kits

De Make-It kits zijn slimme techniekpakketjes die de materialen leveren die veelal niet in de thuis- en schoolsituatie voorhanden zijn. Met behulp van de Make-It kits kunnen kinderen/jongeren van 6 t/m 15 jaar hun technische en creatieve vaardigheden (verder) ontwikkelen. De Make-It kits zijn online te bestellen en bij elke kit is een online tutorial beschikbaar. In 2023 hebben we 18.049 pakketjes verkocht. Het digitale weborder systeem maakt de afhandeling van bestellingen effectief en eenvoudig. Het Make-It programma is de afgelopen jaren verduurzaamd door bewustere keuzen te maken m.b.t. materiaalgebruik en energiezuinige productiemethoden. In 2023 hebben we een 'energie-harvester' ontwikkeld om zonne-energie op te slaan waardoor de opgewekte energie gerichter ingezet kan worden. Dit heeft nieuwe mogelijkheden geboden voor de ontwikkeling van batterij-vrije kits. Zo is ook de 'Energie-slinger' ontwikkeld die in 2024 in het Make-It aanbod komt.

Om de kits steviger in te bedden in het onderwijs hebben we de koppeling met het W&T Menu en de 7 Werelden van Techniek gemaakt. Hierdoor sluiten de kits nog beter aan bij de onderwijsdoelen, de verbeelding van kinderen en de binnen het onderwijs gebruikte referentietaal. Daarnaast zijn we een samenwerking aangegaan met musea op Curaçao, waar de kits door de musea worden ingezet tijdens workshops. De Make-It kits zijn vanwege de laagdrempelige instap onmisbaar geworden voor het programma in de regio. Een vrijwilliger kan in één middag getraind worden om met de kitjes te werken. De afgelopen jaren hebben we nieuwe toepassingsgebieden ontwikkeld door de samenwerking met speeltuinen en wijkcentra. We zien dat maakcultuur hierdoor binnen het bereik komt van groepen die doorgaans verder weg staan van cultuur en cultuurinstellingen en daarmee inclusiever wordt.

4 | TALENT EN PUBLIEK

Eind 2023 bestaat het programmateam uit de volgende medewerkers: Abyalew, Adedapo Aladegbaiye, Ella Buzo, Juanita Pineda Oviedo, Menno Dimitri Ouderkerk en Wilja Jurg. Het team had in 2023 te maken met een langdurig zieke medewerker en personele wisselingen door het vertrek van twee medewerkers. Het programmateam wordt in de uitvoering ondersteund door een groep van gemiddeld vier vrijwilligers en zes ZZP-ers. Om iedereen ruimte te geven zich uit te drukken in een taal die voor die persoon in die situatie het meest comfortabel voelt, zijn we gaan werken met Context Based Language. Hierdoor is er meer ruimte gekomen voor Engelstalig sprekende medewerkers en hebben we een extra mogelijkheid gekregen om de diversiteit van het team te vergroten. Het programmateam heeft zowel taken op het gebied van talentontwikkeling als publieksbegeleiding. Het team functioneert als een curatorial team en staat actief in het werkveld van de digitale cultuur. Leden bezoeken (eindexamen)tentoonstellingen, doen veld- en deskresearch, nemen deel aan externe commissies en programmagroepen en zijn doorlopend op zoek naar talentvolle makers. Bij het selecteren van makers voor de ontwikkeltrajecten lag de focus op de bijdrage die Tetem kan leveren aan de ontwikkeling van de maker. Bij het selecteren van makers voor de exposities is gekeken of wij als Tetem de maker inhoudelijk en technologisch iets te bieden hebben (meer dan een opdracht alleen) en de mate waarin wij verwachten dat de maker een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van de programmalijnen en het activiteitenprogramma van Tetem. In de talentontwikkelingstrajecten richtten we ons zowel op onderzoek als op de ontwikkeling van een productie. Deze productie kan landen binnen Tetem maar kan ook elders geplaatst worden. Om meer inzicht te krijgen in de impact van ons programma en de ontwikkeltrajecten werken we structureel met een impactmeeting.

De publieksbegeleiding richt zich op het toegankelijk maken van tentoonstellingen, projecten en randprogramma. De operationele uitvoering (openstelling) ligt in handen van het team Ontvangst.

Trends en ontwikkelingen

De ontwikkelingen in de samenleving laten zien dat de programmalijnen waar Tetem in 2023 mee heeft gewerkt goed aansluiten bij ontwikkelingen in de maatschappij. De samenleving kenmerkt zich door een steeds sterkere individualisering en het aantal onverwachte gebeurtenissen neemt toe. De programmalijnen waar we in 2023 mee hebben gewerkt zijn Happy Incidents (2021-2023), Society 5.1 (2020-2024) en de nieuwe lijn Futures Literacy (2023-2026). Met Happy Incidents hebben we ruimte gecreëerd voor het goede dat uit het onverwachte voort kan komen. Met Society 5.1 hebben we het gesprek op gang gebracht over de noodzaak om (nieuwe) technologie zó in te zetten dat ze maatschappelijke ontwikkelingen ondersteunt en knelpunten helpt op te lossen. De nieuwe programmalijn Futures Literacy, die in 2023 van start is gegaan, sluit goed aan bij het brede werkveld van Tetem. De programmalijn gaat erover dat er geen vastomlijnde toekomst is, maar dat er altijd meerdere toekomstscenario's mogelijk zijn en hoe met deze onzekerheid om te gaan. Het veelzijdige thema biedt uitgebreide mogelijkheden en aanknopingspunten voor zowel makers en partners als voor onszelf. Vanuit deze drie programmalijnen hebben we - in voorbereiding op het schrijven van de BIS aanvraag voor 2025-2028 - ook alvast nagedacht over toekomstige programmalijnen. Zo zijn we gekomen tot Joyful Repair en The future is uncertain, but it's ours. Joyful Repair gaat erover dat om als sterk geïndividualiseerde samenleving verder te kunnen, we zullen moeten herstellen wat beschadigd is geraakt. The future is uncertain, but it's ours gaat over dat om de wereld te veranderen we zélf moeten beginnen het verschil te maken, het is aan ons om van de wereld een betere plek te maken.

Het afgelopen jaar is er een toename geweest van het aantal werkbezoeken uit het onderwijs aan Tetem. Vanuit het onderwijs in de regio waren er bezoeken van Saxion, AKI ArtEZ, Universiteit Twente en het ROC. Van daarbuiten kwamen het Frank Mohr Institute, afdeling Interrelational Art Practices (Groningen), Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en de Willem de Kooning Academy (Rotterdam). Ook was er een meerdaags programma voor studenten van de Universiteit Osnabrück.

Tetem kwam het afgelopen jaar beter in beeld bij bedrijfsbezoeken en als locatie voor publiekspresentaties van overheden, fondsen en partners. Er vonden diverse teamuitjes plaats; van de gemeente Enschede en provincie Overijssel tot aan Sickhouse en Saxion. Ook waren er informatiebijeenkomsten van het Mondriaan Fonds en het VSB Fonds.

4.1 Talentontwikkeling

In 2023 hebben we 28 makers een ontwikkeltraject kunnen bieden en zijn er 9 producties ontwikkeld. We maken onderscheid tussen meerdere talentontwikkelingstrajecten. De trajecten ondersteunen makers in verschillende fasen van hun artistieke en professionele ontwikkeling. Nexus gaat over de individuele behoeften van makers en is gericht op onderzoek of experiment (4.1.1). Dan zijn er de ontwikkeltrajecten gericht op het ontwikkelen van nieuw werk, werk dat we vaak ook zelf tonen aan publiek (4.1.2). Vervolgens zijn er de ontwikkeltrajecten die gericht zijn op een traject ná het realiseren van een productie (4.1.3). Regionaal werken we samen in Cross-TIC aan de ontwikkelkansen van regionale makers (4.1.4). En in ons projecttentoonstellingen-programma bieden we (regionale) kunstacademiestudenten en net afgestudeerde makers een podium (4.1.5).

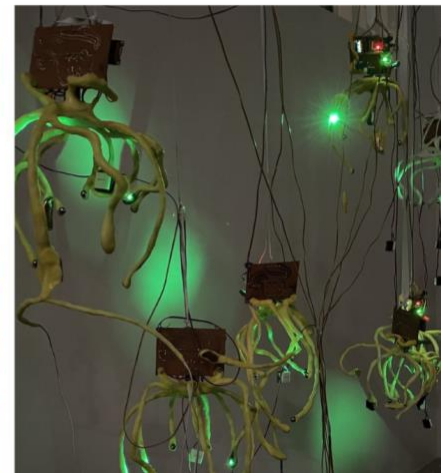
4.1.1 Nexus

In Nexus staat de individuele leervraag van de maker centraal. Nexus verwijst naar een centraal punt waar verbindingen, relaties en ontwikkelingen samenkomen. Een ontwikkeltraject vindt plaats in een periode van twee tot drie maanden. In alle trajecten staat de leervraag van de maker centraal. De ontwikkeltrajecten zijn bedoeld ter verdieping van de eigen kunstenaarspraktijk, om het netwerk te verbreden en te experimenteren met nieuwe technieken in het Lab. Makers nemen deel op uitnodiging van Tetem en/of partners. We selecteren makers die zich vanuit hun persoonlijke achtergrond of fascinatie bezighouden met de impact van technologie op de samenleving. Tevens speelt de mate waarin wij een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van de maker een belangrijke rol bij de selectie. Het traject start met een gesprek om de vraag van de maker helder te krijgen. De programmamedewerker Talent ontwikkelt aan de hand van de vraag van de maker een persoonlijke 'masterclass' die een volle week duurt. Gedurende deze ontwikkelweek werkt de maker in Tetem en wordt hij/zij/die in contact gebracht met een veelheid aan kennispartners, bedrijven en andere relevante deskundigen uit Twente. Onderdeel van de ontwikkelweek zijn werkbezoeken, individuele gesprekken en gemodereerde 'Ontwikkeldiners'. Verder zijn er verschillende ontmoetingen met het inhoudelijk programmateam van Tetem; er is ruimte voor artistieke uitwisseling, kritische reflectie en feedback. Proces en resultaten van de ontwikkeltrajecten worden gedocumenteerd. Indien een leervraag niet is opgelost, of bij het oplossen van de leervraag een vervolgvraag is komen bovendien, kan een 2^e of 3^e ontwikkeltraject worden opgestart. Alle makers die deelnemen aan een ontwikkeltraject nemen ook deel aan onze impactmeeting.

In 2023 hebben ondergenoemde makers deelgenomen aan een ontwikkeltraject binnen Nexus:

- **Amos Peled** onderzocht de relatie tussen de binnen- en buitenkant van het menselijk lichaam en werkte aan de doorontwikkeling van een performatieve (audio)visuele installatie waarbij hij een medische machine als een poëtisch storytelling instrument gebruikte. Zijn project Phantom Limb werd getoond tijdens Proximity Music: Visceral Acts in Den Haag, Uncloud festival in Utrecht en KIKK festival in Namur, België.
- **Deborah Mora** onderzocht de verbindingen tussen beeld, geluid en non-verbale communicatie in het creëren van meeslepende en performatieve installaties die het publiek meer betrekken en verbinden.
- **Farah Shretah** onderzocht welke triggers en beelden angstreactions oproepen en de mogelijkheden om conceptueel werk en visuals van smartphones naar VR te sturen.
- **Handi Kim** werkte aan de conceptontwikkeling van haar tentoonstelling in Tetem en verdiepte zich in het wereldbeeld van jongeren, hun invloed op een hoopvollere toekomst en de mogelijkheden van verschillende technologieën in het ontwikkelen van interactieve installaties.
- **Kexin Hao** onderzocht de verhalen, beeldvorming en symboliek van plaagdieren in relatie tot ons begrip van ecologie en de natuur.
- **Laura A Dima** onderzocht de ontwerpmogelijkheden en invloed van toestemmingsmechanismen in menselijke interactie met behulp van technologie.
- **Louisa Teichmann** onderzocht het effect van nieuwe technologieën op de perceptie van realiteit van de speler en maakte zich de vaardigheden eigen om speelse en hybride puzzelgames voor jonge mensen te ontwikkelen.
- **Nina Boas** onderzocht de geneeskundige werking van lokale bedreigde kruidensoorten en werkte aan de ontwikkeling van nieuwe printmethoden met mos en hennepsoorten. Dit onderzoek werd vertaald in een ritualistische performance in Tetem.
- **Noam Youngrak Son** onderzocht de binaire genderbenamingen voor elektrische kabels in het FabLab en ontwikkelde The FabLab Cable Orgy Playbook als een interventie die deelnemers helpt om meer queer joy en openheid voor niet-binaire creativiteit in het FabLab te ontdekken.

- **Pleun Gremmen** onderzoekt verschillende methoden, technologieën en theatertechnieken om het concept van een baarmoeder als schepper van het universum in de virtuele ruimte tastbaarder te maken.
- **Sjoerd van Acker** onderzoekt voor zijn tentoonstelling in Tetem het begrip zelf(identiteit) in relatie tot belichaamde ervaringen in VR en de mogelijkheden van wearable technologies, ademhalingssensoren en VR motion-capture voor het creëren van mixed-reality ervaringen.
- **Yu Zhang** onderzoekt nieuwe manieren om concepten op een speelse en impactvolle manier te vertalen in betekenisvolle interactieve installaties voor jonge mensen.

4.1.2 Tentoonstellingen

De tentoonstellingen nemen een belangrijke plek in binnen het publieksprogramma. Het is de plek waar hedendaagse makers nieuw werk tonen, werk dat is geproduceerd in opdracht en onder begeleiding van Tetem. Producties kennen een doorlooptijd van één tot enkele jaren en zijn gekoppeld aan één van de programmalijnen van Tetem. Tevens zijn ze ingebed in een randprogrammering voor kinderen, jongeren en/of volwassenen. Daar waar we mogelijkheden zien maken we een koppeling met de regio. Zo vormde de tentoonstelling *Underneath the wings of a butterfly* van Abner Preis een belangrijk onderdeel van het programma van het Maker Festival Twente 2023.

Tetem had drie tentoonstellingen in 2023.

Abner Preis | Underneath the wings of a butterfly

Tentoonstellingsperiode: 12 januari t/m 29 mei 2023.

Abner Preis is een kunstenaar en verhalenverteller die met zijn kleurrijke, humoristische en kritische installaties een hoopvolle boodschap overbrengt. Hij combineert eenvoudige tekeningen en vrolijke, collageachtige achtergronden met beleving en interactie in digitale werelden. De tentoonstelling *Underneath the wings of a butterfly* speelt zich volledig af in Augmented en Virtual Reality. In de tentoonstelling vertelt Abner Preis een verhaal over schoonheid, humor, verdriet en de vernietiging en het herstel van onze wereld. Hij nodigt uit om de wereld te herontdekken en zaadjes vanuit het verleden te planten, om zo bij te dragen aan een hoopvolle(re) toekomst. De tentoonstelling was onderdeel van het Maker Festival Twente in mei. De volledige AR-installatie werd getoond tijdens Ars Electronica in Linz, Oostenrijk in 2023.

Annika Kappner | LIQUID DREAMS

Tentoonstellingsperiode: 9 juni t/m 12 november 2023.

Annika Kappner creëert zintuiglijke scenografieën in het bredere veld van de schilderkunst, waarbij ze landschap, installatie, performance, geleide meditaties, geuren en geluid combineert om haperingen in de perceptie te creëren. In de tentoonstelling LIQUID DREAMS werden deelnemers uitgenodigd om de intrigerende wisselwerking tussen menselijke en minerale intelligentie te ervaren en onderdeel te worden van het mineralenrijk. Deelnemers worden net als een algoritme getraind en ondergaan een stroom aan beelden en zintuiglijke informatie over onze relatie met mineralen. De meeslepende installatie verkent holistische manieren om ons als mens te verhouden tot AI en biedt een kritisch en poëtisch perspectief op de rol van technologie. Met de publieksprogramma's 'Live geleide meditatie in LIQUID DREAMS' en het reizende 'Holistic Technology Salon III' (co-creatie van V2_, Annika Kappner, Ginervra Petrozzi en Sieta van Horck) onderzocht Annika Kappner verschillende soorten kennis en ervaringen om nieuwe, holistische manieren van samenzijn met technologie te ontwikkelen. De tentoonstelling was onderdeel van het GOGBOT festival en de Museumnacht Enschede. De installatie LIQUID DREAMS werd getoond op het Uroboros Festival in Praag, Tjechië in november 2023 en reist door naar Ars Electronica in Linz, Oostenrijk in 2024.

Sjoerd van Acker | Lingerings Echoes

Tentoonstellingsperiode: 30 november 2023 t/m 7 april 2024.

Sjoerd van Acker werkt onder de naam no fish met artistieke en experimentele VR- en AR ervaringen en installaties. Hij maakt in Lingerings Echoes gebruik van interactieve VR-technieken om te onderzoeken wat er gebeurt als we de onzichtbare tijdsdimensie betreden, samen met alle deelnemers die er al zijn geweest en die nog moeten komen. De VR-installatie is een vierdimensionale hypercube die deelnemers in contact brengt met de toekomst en het verleden. Er ontstaat een choreografie die constant verandert en evolueert. Dat maakt iedere VR ervaring in deze installatie uniek. Een persoonlijke momentopname in het heden, aangevuld met de wegstervende echo's van anderen en een versmelting met een mogelijke toekomst. De tentoonstelling is te zien t/m april 2024. De volledige installatie Lingerings Echoes wordt getoond tijdens Ars Electronica in Linz, Oostenrijk in 2024.

4.1.3 Doorplaatsingen

We zoeken actief naar mogelijkheden om het werk van makers die in een ontwikkeltraject van Tetem zitten een plek te geven op andere plekken in Nederland of daarbuiten.

In 2023 hebben we de volgende doorplaatsingen weten te realiseren.

Morphogenic Angels and Pink Moonrock Cries - Keiken

Deze interactieve installatie combineert twee meditatieve werken die bezoekers uitnodigen om zich in speculatieve bestaansvormen te verdiepen en nieuwe gebieden van perceptie en bewustzijn te verkennen. Met behulp van een draagbare buik – die de ultrasonische geluiden van dieren die met elkaar communiceren beleefbaar maakt – wordt empathie bij de deelnemers geactiveerd. De draagbare tactiele buik werd doorgeplaatst naar Theater der Welt (Frankfurt, 29 juni t/m 17 juli 2023).

Underneath the Wings of a Butterfly - Abner Preis

Deze Augmented en Virtual Reality installatie nodigt uit om de wereld te herontdekken en zaadjes vanuit het verleden te planten, om zo bij te dragen aan een hoopvolle(re) toekomst. De tentoonstelling gaat over de schoonheid, vernietiging en het herstel van onze wereld. De tentoonstelling reisde door naar het Ars Electronica Festival (Linz, 6 t/m 10 september 2023).

I want to delete it all, but not now - Roos Groothuizen

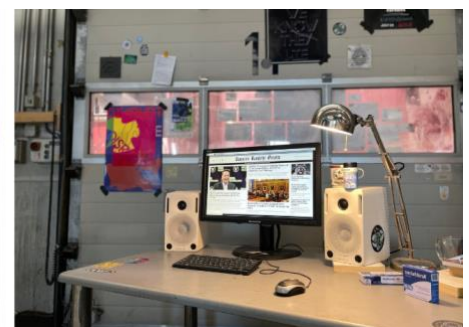
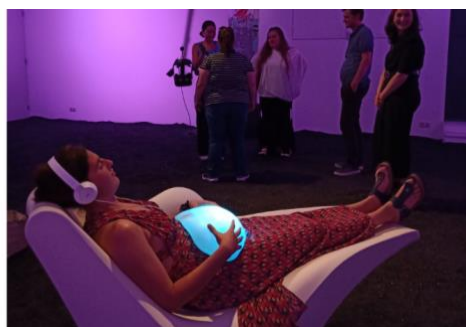
In deze conceptuele escape room verkennen deelnemers persoonlijke keuzes om aan de data-industrie te ontsnappen. Ons online gedrag wordt geregistreerd en doorverkocht, we hebben geen idee waar we toestemming voor geven. Wat houdt ons tegen om alternatieven te gebruiken of offline te gaan? De productie is doorontwikkeld voor het Ars Electronica Festival (Linz, 6 t/m 10 september 2023).

Maria Islands - Bianca Carague en Erik Peters

Het fictieve toekomstscenario Maria Islands is een 'van plastic afvalstromen door mensen gebouwde aan de Filipijnse kust gelegen bewoonbare eilandengroep'. Welke problemen spelen daar? De makers zien overeenkomsten tussen de klimaatproblemen in Nederland en op de Filipijnen (Manilla, 30 september t/m 21 oktober 2023).

LIQUID DREAMS - Annika Kappner

LIQUID DREAMS biedt een unieke kans om de intrigerende wisselwerking tussen menselijke en minerale intelligentie te ervaren en onderdeel te worden van het mineralenrijk. De meeslepende installatie verkent holistische manieren om je als mens te verhouden tot AI en biedt een kritisch en poëtisch perspectief op de rol van technologie. De installatie reisde door naar het Uroboros Festival (Praag, 2 t/m 4 november 2023).

4.1.4 Ontwikkeltrajecten Cross-TIC

Cross-TIC is een regionaal samenwerkingsverband van Bibliotheek Almelo & Theater Hof 88, Kunsten op Straat, Oyfo, PLANETART, Schouwburg Hengelo, Theater Sonnevand, Stichting Oldenzaalse Musea, Tetem en Concordia (penvoerder). Samen stimuleren we het productieklimaat voor cross-mediale makers in Twente met een nadruk op Technologie, Innovatie en Creativiteit. Tetem begeleidt de onderzoeks- en productieprojecten binnen de profielen Maakplaatsen en Generators.

Het afgelopen jaar zijn we voor een tweetal in 2022 ontwikkelde werken op zoek gegaan naar nieuwe presentatiemogelijkheden:

- In Nieuwe Verhalen van Doremiek Lamain en Karen Smid wordt het verhaal verteld van robot-ingenieur Robin die met behulp van haar uitvinding de 'Portal Hopper 3000' problemen als luchtvervuiling, geluidsoverlast en energietekort aanpakt. Nieuwe Verhalen werd in 2023 doorgeplaatst naar de drie locaties van het Pop-up Filmfestival (Almelo, Hengelo en Nijverdal, 24 t/m 26 oktober 2023).
- In de Augmented Reality installatie LEAFDE van Ton Nieuwenhuis staat 'het recht van de plant' centraal en wordt onderzocht hoe het narratief van planten ingezet kan worden om het menselijke verhaal te vertellen. LEAFDE werd in 2023 doorgeplaatst naar de Dutch Innovation Days (Enschede, 11 t/m 13 mei 2023) en bij Mens door Mens (Almelo, 3 mei 2023).

In 2023 zijn ook twee nieuwe producties gerealiseerd.

Re-View

Miriam Riefel onderzoekt in de interactieve installatie Re-View hoe de ervaringen van bezoekers bij evenementen vastgelegd en verbeeld kunnen worden. De installatie was te zien tijdens het Maker Festival Twente (in alle 14 Twentse gemeenten, mei 2023) en daarna bij Manifestations (Eindhoven, 21 t/m 29 oktober 2023) en tijdens de Twentse Pop-up Filmfestivals (Almelo, Hengelo en Nijverdal, 24 t/m 26 oktober 2023). Ook verzorgde Miriam diverse presentaties: voor de Cultuurregio Twente (14 maart 2023), de cultuurambtenaren van provincie Overijssel (13 april 2023) en tijdens het Cultuurcongres van de provincie Overijssel (15 juni 2023).

Avatopia

Roos Groothuizen is een mediakunstenaar die de metaverse onderzoekt en strijdt voor digitale mensenrechten. In het mobiele ontdekkingslab Avatopia werden kinderen uitgedaagd om over zichzelf en hun lichaam na te denken; door te ontwerpen, te spelen en te verkleeden konden deelnemers ontdekken wie zij zijn en onderzoeken hoe zij zichzelf het beste kunnen representeren. Avatopia werd geplaatst op de drie locaties van het Pop-up Filmfestival (Almelo, Hengelo en Nijverdal, 24 t/m 26 oktober 2023).

4.1.5 Projecttentoonstellingen

Naast de hoofdtentoonstellingen die we zelf produceren, bieden we talenten en samenwerkingspartners de kans om onder eigen artistieke regie kortlopende tentoonstellingen in Tetem te organiseren. Kunstacademie studenten en jonge makers krijgen zo de mogelijkheid zich te ontwikkelen tot curator of producent. De presentatiemogelijkheden voor lokale partners als AKI ArtEZ en ARE (Artist in Residence Enschede) worden hiermee vergroot.

In 2023 vonden de volgende projecttentoonstellingen plaats.

Top o/t Morning - Matthew Oxley

Top o/t Morning laat een collectie prints zien die focust op gebaren; een serie prints over de verschillende handbewegingen tijdens het aankleden en enkele A0 prints over gebaren in kranten, waarmee de geportretteerden uit de grote informatiestroom van het nieuws worden gehaald. Top o/t Morning is een productie van ArtEZ-studenten. (31 maart t/m 2 april 2023)

Digital Care – Jeep Livinus van de Bundt and Steina

In het werk Moiré (1975) van Livinus van de Bundt worden kleurrijke, abstracte videoschilderijen begeleid door de elektronische muziek van zijn zoon Jeep van de Bundt. Het werk Violin Power (1969) van Steina is een studie naar de relatie tussen muziek en elektronisch beeld. Joost Rekveld gaf op 12 mei een lezing over de praktijk en het proces achter de twee kunstenaars. Digital Care is een productie van LIMA en ArtEZ en sluit aan op de zoektocht van LIMA naar mogelijkheden tot conservering en presentatie van digitale kunst. (10 t/m 14 mei 2023)

Adrift and at Peace: Exploring the Complexities of Being Lost in the Digital Age

Theodor Cristache onderzoekt het concept van het (post)internet; het idee dat het internet een zo intrinsiek deel is gaan uitmaken van onze fysieke werkelijkheid, dat het onze ervaring van de wereld vormgeeft. In de tentoonstelling werd de impact van de digitale wereld op onze identiteit, percepties en interacties blootgelegd. Adrift and a Peace is een productie van ArtEZ-studenten. (23 juni t/m 2 juli 2023)

Enschede Zuid - Ilja Kolosovs

Enschede Zuid is ontstaan in 2020 ten tijde van de eerste lockdown. De tentoonstelling bestond uit foto's van flats, straten, vuilnisbakken, auto's en mensen. Alles en iedereen op afstand. De huizenblokken en repetitieve vormen waren voor de fotograaf een herinnering aan thuis, Riga in Letland. Enschede Zuid was onderdeel van Fotomanifestatie Enschede. Enschede Zuid is een productie van Tetem. (18 t/m 29 oktober 2023)

Enter New Babylon

Welke toekomst ligt er voor ons als mensheid in het verschiet? Enter New Babylon presenteert mogelijke antwoorden op deze vraag en verkent de mogelijkheden en beperkingen van de toekomstige wereld. Door middel van een theatrale productie en met behulp van VR en mixed reality doken jonge spoken word kunstenaars en ontwerpers in de mysteries van New Babylon. Op 26 november was er een lezing van Kim van der Horst over de totstandkoming van Enter New Babylon. Enter New Babylon is een productie van Kim van der Horst. (10 november t/m 3 december 2023)

4.2 Randprogramma

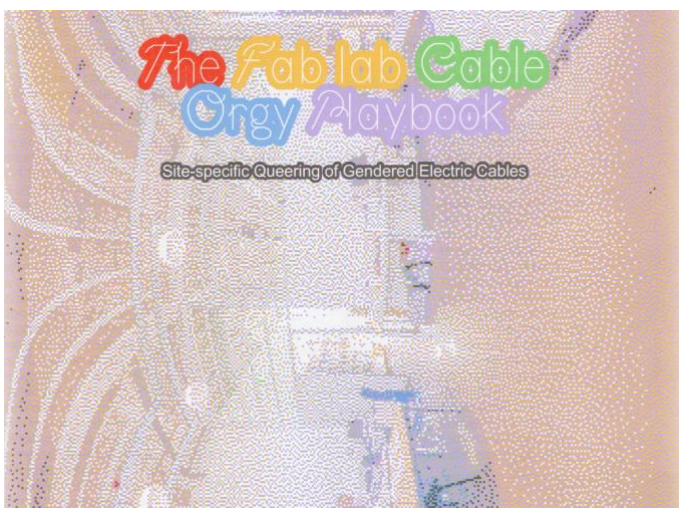
Het Randprogramma is bedoeld om tentoonstellingen te voorzien van meer context, verdieping, verbreding en/of betekenisgeving. Enkele aansprekende voorbeelden uit het Randprogramma van 2023 zijn:

The FabLab Cable Orgy Playbook - Noam Youngrak Son

The FabLab Cable Orgy Playbook is een site-specific queer verhaal voor ons FabLab. Het onderzoek van Noam daagt de binaire genderbenamingen voor elektrische kabels in het FabLab uit, met als doel een interventie te creëren die deelnemers helpt om meer 'queer joy' in het FabLab van Tetem te ontdekken. (15 maart 2023)

VPRO Medialab hackathon Publieke Pioniers

De publieke pioniers nemen je mee op ontdekkingsstocht door de wereld van Virtual Production, Meta-Humans en Game-engines. Tijdens de hackathon werd onderzocht wat de mediatechnologie van de toekomst allemaal te bieden heeft. Op 27 september opende dit 2-daagse evenement met een inspiratieavond in Tetem.

Holistic Technology Salon III

De Holistic Technology Salon III onderzoekt hoe we door middel van directe ervaring eco- en zorgperspectieven kunnen integreren in onze relatie met hedendaagse en toekomstige technologieën. Onderdeel van de middag was een bezoek aan de tentoonstelling LIQUID DREAMS en een talk door Evelyn Wan en Annika Kappner. (14 oktober 2023)

Museumnacht Enschede

Bezoekers konden tijdens de Museumnacht meedoen aan de Treasure Hunt: Radio, what's new? van Louisa Teichmann, maar dan in the dark. Daarnaast werden bezoekers uitgenodigd onderdeel te worden van het mineralenrijk in de tentoonstelling LIQUID DREAMS. Ook konden ze meegaan op een begeleide meditatieve reis die speciaal door Annika Kappner voor deze avond was gecreëerd. (4 november 2023)

4.3 Stadsprogramma

Het Stadsprogramma verzorgen we in samenwerking met bewoners uit de stad/wijk. Ook stellen we ruimte en voorzieningen beschikbaar voor sociale en culturele initiatieven. Het programma varieert van het openstellen van toiletten en leveren van pleininrichting tijdens de muzikale Vijvervrijdagen in Roombeek tot het bieden van ruimten en productionele ondersteuning van bv. Archikids. Ook ondersteunen we lokale initiatieven met programma.

Een aantal voorbeelden van onze Stadsprogrammering uit 2023 staan hieronder kort beschreven.

Winterwonderland

Tetem is onderdeel van het lokale culturele ecosysteem van de stad en draagt daarom bij aan programma's van anderen op andere plekken in de stad. Tijdens Winter Wonderland verzorgden we op twee dagen Make-It workshops. Deelnemers konden zelf kiezen of ze een Winter Wonder Wenskaart of een Festive Flashlight wilden maken. (Januari 2023)

Treasure Hunt Agenten van Myra

Kinderen (7 jaar en ouder) kropen in de rol van een van de 'agenten van Myra', onderzochten de elektromagnetische velden rondom Tetem, ontrafelden boodschappen en konden zo de geheimen van Myra ontdekken. De Treasure Hunt werd door mediakunstenaar Louisa Teichmann gemaakt tijdens een ontwikkeltraject. (23 juni t/m 29 oktober 2023)

Bewonersfestival

Tetem draagt bij in programma en ontwikkeling en ondersteunt de promotie van het door en met bewoners en partners uit de wijken Roombeek, Deppenbroek en Mekkelholt ontwikkelde Bewonersfestival. In en rondom Tetem was een gevarieerd programma met veel creatieve en technologische workshops. Ook het MaakMeeLab en de tentoonstellingen waren geopend. Het was een dag vol onverwachte en bijzondere ontmoetingen, diversiteit én verbinding! (9 september 2023)

Minikronieken

Tetem ondersteunde het project Minikronieken middels ruimte en materialen voor cursisten en ondersteuning bij fondsaanvragen en promotie. Het project was erop gericht om scholieren en speciale doelgroepen hun talenten op het gebied van film maken te laten ontdekken. Tetem heeft in samenwerking met Minikronieken een training aangeboden voor het verdiepen van vakkennis en het verbreden van het netwerk. (20 september t/m 4 oktober 2023)

4.4 Community's

Tetem heeft een actieve rol in de ontwikkeling van drie verschillende community's in de regio Twente.

Creatieve broedplaatsen

Creatieve broedplaatsen zijn verzamelplekken waar talentvolle creatieven en ondernemers samenkomen. Waar verbinding wordt gelegd tussen kunst, cultuur en technologie. Waar creativiteit, experiment en innovatie voorop staan. En waar kruisbestuivingen en nieuwe concepten het levenslicht zien. De rol van Tetem is bijdragen aan de ontwikkeling van het netwerk. In drie Community's of Practice (CoP) wordt gewerkt aan kennisdeling en het verkennen en tot stand brengen van nieuwe verbindingen. De drie CoP's bestaan uit de makers van Cross-TIC, de creatieve broedplaatsen en de Twentse Maakplaatsen. Afspraak binnen de CoP's is dat álle kennis en producten die worden ontwikkeld binnen het netwerk worden gedeeld (open source).

Daarnaast doet Tetem, samen met Saxion, mee in de door de gemeente Enschede ingestelde Voucherregeling voor het (door)ontwikkelen van broedplaatsen. In het kader van de Voucherregeling hebben we in 2023 aan 11 initiatieven ondersteuning geboden, variërend van het ontwikkelen van businesscases en het opstellen van samenwerkingsovereenkomsten of een programma van eisen tot ondersteuning op het gebied van huisvesting en het aanvragen van subsidies en vergunningen.

Platform BKO

Inmiddels hebben 28 beeldende kunstinstellingen uit Overijssel zich aangesloten bij Platform BKO. Stichting Platform BKO wil door de krachten te bundelen de impact van individuele organisaties vergroten. Kennisdeling vormt dan ook een belangrijk onderdeel. BKO heeft een ambassadeursfunctie voor de beeldende kunst in Overijssel en trekt gezamenlijk op richting de provinciale (en landelijke) politiek. Eind 2022 is een subsidieaanvraag gedaan om in 2023 en 2024 als netwerk te kunnen werken aan het versterken van het ecosysteem tussen makers, podia en publiek. Tetem is penvoerder van deze aanvraag. Inmiddels is het project Proof of the Pudding in volle gang. Er zijn drie verschillende pilots waaraan gewerkt wordt: Presentatie, Onderzoek & Experiment en Internationaal. Alle drie de pilots zijn samenwerkingsverbanden tussen minimaal drie BKO-leden. 'Pilot' staat niet alleen voor het samen werken aan een artistiek resultaat, maar ook voor de organisatorische kant: het samen ontwikkelen van nieuwe samenwerkings- en verdienmodellen.

Generators

Generators zijn underground cultuurmakers die actief zijn in het veld van technologie en innovatie. Denk aan activiteiten op het gebied van creatieve technologie, game-design, dance, electronic music, avant-garde kunst en festivals. Er is grote behoefte aan zelforganisatie. Tetem zorgt voor een soepel verloop van de aanvraag van handgeld via het Generators Fonds of de Cross-TIC Generators regeling.

In 2023 vonden de volgende drie toekenningen plaats:

- Project rondom Algen-outfits van Raoumi Nadine Feida El Shoura en Lea Farina Sprenger (onderzoek, experiment en presentatie).
- para_llel Voice Sample Packs Part 1_Growling door Jeanette Petrik in samenwerking met Franzi (Malatesta) for Flinta en Sickhouse, bestaande uit een zangworkshop in de techniek 'Growling'.
- para_llel Voice Sample Packs Part 2_Throat Singing door Jan Krühler in samenwerking met Janneke van der Putten (Aurora) en Sickhouse, bestaande uit een zangworkshop in de techniek 'Throat Singing'.

5 | EDUCATIE EN PLATFORM

Het Programmateam Educatie en Platform bestaat eind 2023 uit zes educatoren: Bianca Kennis, Marlies van Grootel, Paula Hulleman, Sindy Reuvers, Susana Pilar Delahante Matienz en Tosh van der Salm. Het team had in 2023 te maken met een langdurig zieke medewerker en personele wisselingen door het vertrek van een medewerker. Iedere educator is contactpersoon van een aantal Twentse gemeenten. De educatoren werken samen met alle onderwijs-, welzijns- en cultuurpartners uit de 'eigen' gemeente aan het ontwikkelen van lokale leerecosystemen. Door deze geografische focus zijn de educatoren lokaal goed ingevoerd, makkelijk benaderbaar voor partners en kunnen zij goed zien wat er 'speelt' en daarop inhaken. Ook zijn zij goed op de hoogte van de interesses en leerwensen van partners. De educatoren werken structureel samen met de vaste pool van ongeveer 25 regionale makers. Ze kennen de kwaliteiten en werkwijze van de verschillende techniekcoaches en weten onder welke condities zij de beste begeleiding kunnen leveren. Zo kunnen zij, in afstemming met de professionele ontwerpers, een inschatting maken welke technische of artistieke kennis er aanvullend nodig is bij een onderwijs- of buitenschools project of bij de begeleiding van een individueel 4Talent traject. De uitvoering van het programma wordt ondersteund door een groep van ongeveer 20 vrijwilligers.

5.1 Ontwikkeling van lokale leerecosystemen

Sinds 2020 werkt Tetem intensief samen met de bibliotheken, cultuurhuizen en het onderwijs uit de 14 Twentse gemeenten aan het ontwikkelen van lokale leerecosystemen. Leerecosystemen zijn rijke leeromgevingen waarin mensen zélf hun leerpad kunnen bepalen. Een plek waar ruimte is voor experiment en onderzoek. Voor brede kennismaking en verdieping. Voor het ophalen van input maar ook voor het presenteren van eigen werk. Ondertussen zijn in alle gemeenten één of meerdere partners uit het sociale domein aan het leerecosysteem verbonden. Het aantal meefinancierende Twentse gemeenten staat inmiddels op 13 van de 14. De ontbrekende gemeente wil wel, maar de middelen ontbreken nog. In alle gemeenten is inmiddels een BasisLab geplaatst. Nieuw is de start van een Twentebreed filmfestival - in 2023 met uitvoerlocaties in Almelo, Hengelo en Nijverdal - waarvoor relaties worden opgebouwd met filmhuizen uit heel Twente. Samen met onze partners is het in 2023 gelukt om op méér plekken méér mogelijkheden te ontwikkelen voor kinderen, jongeren én volwassenen in Twente om eigen talenten te ontdekken en ontwikkelen!

Kernwaarden

Binnen de ontwikkeling van de lokale leerecosystemen zijn in samenspraak met het netwerk vier kernwaarden opgesteld:

1. Toegankelijkheid: We werken vanuit plekken die als 'veilig' worden ervaren; plekken waar mensen al komen (zonder grote reisafstanden) zoals de bibliotheek of het jongeren centrum.
2. Inclusiviteit: We zetten extra in op mensen die kansenongelijkheid ervaren. We ontwikkelen daarom programma en instapmogelijkheden voor kinderen en jongeren uit gezinnen met een lage sociaal-economische status, vluchtelingen, analfabeten, digibeten, mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt en anderen die niet meer goed mee kunnen komen in de snel veranderende samenleving.
3. Rijke leeromgeving: We zetten in op duurzame en stabiele samenwerkingsrelaties met een veelheid aan partners zodat er een fijnmazig netwerk, breed aanbod en rijke leeromgeving ontstaat met een divers palet aan perspectieven.
4. Eigen leerpad: We bieden mensen de ruimte om aan de hand van eigen interesses en nieuwsgierigheid hun talenten (door) te ontwikkelen. Ze kiezen zélf waar, wanneer en hoe ze willen leren en stellen aldus hun eigen leerpad samen.

5.2 Educatief programma

Tetem heeft een krachtig educatief programma met een focus op ontwerp, digitale cultuur en maakcultuur. In het programma staat de leerecosystemgedachte centraal en sluiten we zoveel mogelijk aan bij de intrinsieke leermotivatie van jonge mensen; ze worden uitgedaagd om zélf na te denken en op onderzoek uit te gaan. Ook zetten we stevig in op vakintegratie: cultuur verbinden met andere maatschappelijke onderwerpen. Met name leerlingen met leerachterstanden profiteerden van de integratie van kunst- en cultuuronderwijs. Via het kunst- en cultuuronderwijs

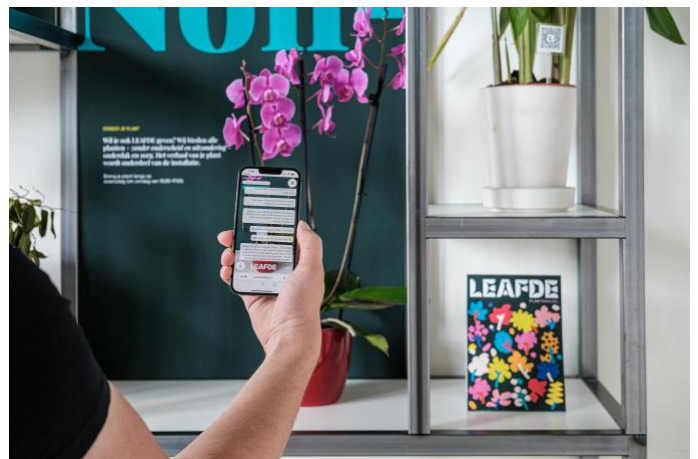
kan de stof worden herhaald, maar net op een andere manier. Dit zorgt voor een geheugenspoor. Het kunst- en cultuuronderwijs kan ook worden ingezet om informatie dieper te verwerken waardoor deze beter beklijft. In 2023 hebben we een veelheid aan mooie inhoudelijke programma's gecontinueerd zoals Art2Go, Expeditie Groen, de MaakCarrousels en het Lab-project. Maar we hebben ook nieuwe tijdelijke en doorlopende programma's ontwikkeld. Daarvan willen we er twee uitlichten.

Miracle Basket van Abner Preis

Abner Preis en Institute of Time ontwikkelden samen met Tetem een educatieprogramma en een toolkit over de VR-installatie The Miracle Basket voor het primair en voortgezet onderwijs in Nederland en het buitenland. De pilot heeft plaatsgevonden in zeven verschillende theaters en cultuurhuizen in Overijssel. Kinderen van groep 6, 7 en 8 van het PO bereidden zich via een voorbereidende les op school voor op Miracle Basket. Tijdens een bezoek aan een theater in eigen omgeving kregen de leerlingen tijdens de VR-experience een kijkje in het recente verleden van de mensheid. Deelnemers krijgen via een tot de verbeelding sprekend kinderverhaal inzicht in het menselijk handelen en de gevolgen die dit heeft voor de toekomst van de planeet. Kinderen spelen en experimenteren in deze virtuele wereld en ontdekken wat klimaat, duurzaamheid en inclusiviteit betekenen voor hun eigen toekomst. Aansluitend ontwikkelden de kinderen zelf een marketingstrategie voor een klimaatactie.

LEAFDE van Ton Nieuwenhuis

In de Augmented reality installatie LEAFDE ontdekten leerlingen dat mensen en planten best veel gemeen hebben, maar ook dat planten (net als mensen) sterk van elkaar verschillen. En dat deze verschillen ook andere behoeften met zich meebrengen. De verhalen van de planten werden toegankelijk door het scannen van een QR code. Afhankelijk van de door de school en/of de leerlingen gemaakte keuzen konden de leerlingen zélf aan de slag met storytelling en digitale technieken en/of met een verzorgingsplan voor de aan hen toegewezen plant.

5.3 Platform programmering

Het platformprogramma wordt gedragen door de samenwerking met de Twentse Maakplaatsen en partners uit het sociale domein. In 2023 hebben we de inhoudelijke samenwerking met onze partners verder uitgebouwd. Binnen deze samenwerking is ruimte voor persoonlijk contact, wordt naar elkaar geluisterd en is er aandacht voor elkaar. Processen zijn overzichtelijk zodat we zorgvuldig met elkaars tijd om kunnen gaan. Het elkaar durven 'gunnen' van de output van een ontwikkeltraject maakt dat een bibliotheek, cultuurhuis of jongeren centrum dat tijdelijk kampt met een zieke medewerker ook zo weer is aangehaakt. In 2023 hebben we het Kinderboekenweekaanbod verder doorontwikkeld zodat er altijd een breed programma is dat MaakCultuur en taal verbindt. Ook is een duidelijke verdeling en focus aangebracht in het programma. In het voorjaar richten we ons met het Maker Festival Twente vooral op MaakCultuur. In het najaar richten we ons op Digitale cultuur, dit krijgt zijn beslag in de Pop-up Filmfestivals, Media-Ukkie en de Week van de Mediawijsheid.

Ontwikkeling BasisLabs

Het BasisLab is een openbare digitale werkplaats waar mensen worden uitgenodigd om zélf dingen te maken m.b.v. verschillende technieken en waar het openlijk delen van ontwerpen/ideeën wordt aangemoedigd. Het BasisLab biedt laagdrempelige toegang tot een aantal computergestuurde rapid prototyping machines waarmee gebruikers hun ideeën kunnen omzetten naar tastbare producten. Dankzij een brede financieringsmix van publieke en private

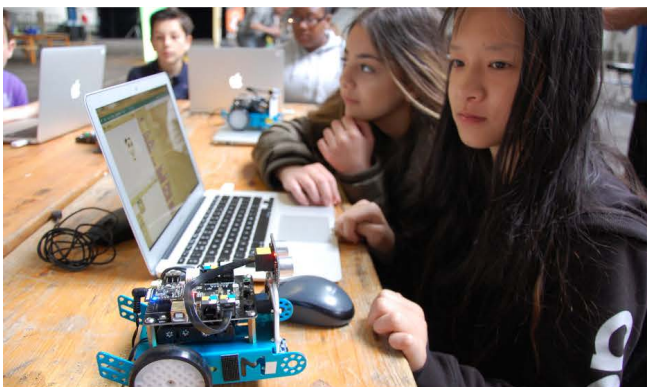
middelen was het mogelijk om in elk van de 14 Twentse gemeenten een BasisLab te realiseren. De Lab's zijn geplaatst in de Bibliotheken zodat iedereen toegang heeft. De medewerkers van de Bibliotheken hebben een intensieve door Tetem verzorgde training gehad, zodat ze zelfstandig aan de slag kunnen gaan in de BasisLabs.

Omdat we het belangrijk vinden dat deelnemers uit de regio met actuele technieken en relevante ontwerpers in aanraking komen, ontwikkelen we samen met lokale partners een divers programma. Tetem selecteert een maker die aansluit bij de artistieke of technische behoeften van een lokaal initiatief. Het kan hierbij gaan om activiteiten voor kinderen en jongeren maar ook voor volwassenen en senioren. In de helft van de gemeenten is er nu wekelijks een programma in het BasisLab. De overige Labs worstelen nog met het vinden van de juiste vrijwilligers, die daarna ook weer getraind moeten worden. In 2023 heeft een doorontwikkeling plaatsgevonden van het 4Talent programma. Als kinderen/jongeren lokaal zijn uitgeleerd kunnen zij instromen in het 4Talent programma in Tetem. Binnen dit programma wordt gedurende tien weken gewerkt aan de individuele leerbehoefte van een jong talent uit de regio. Daarnaast werken we samen met partners in de regio aan de ontwikkeling van de Tafel van de Regio; een fysieke, interactieve tafel waaraan deelnemers samen invulling geven aan een lokaal vraagstuk.

Maker Festival Twente (MFT)

Het MFT bestond uit een veelheid van uitvoermomenten. In de meivakantie van 2023 vond van 5 t/m 7 mei het Meerdaagse Festival plaats in Roombeek. In de overige weekenden van mei vonden Maakdag Festivals plaats in de Bibliotheken van Enschede en in de andere 13 Twentse gemeenten. Zowel tijdens het Meerdaagse Festival als tijdens de Maakdag Festivals bestond de basis uit een viertal Labs met inloopactiviteiten: het FilmLab, Robotlab, MaakLab en MediaLab. Daarnaast werden nog aanvullende workshops en activiteiten aangeboden. Ook in 2023 was het thema van het festival Futures Literacy: er is niet langer maar één denkbare toekomst, er zijn meerdere toekomstscenario's om rekening mee te houden, hoe maak je mensen weerbaar(der) om met deze onzekerheid om te gaan?

Ook binnen het MFT staat het ontwikkelen van een sociaal, cultureel en op maken gericht ecosysteem centraal. De activiteiten van de Maakplaatsen met de BasisLabs en het MFT versterken elkaar dan ook. Als netwerkfestival wil het MFT steeds weer nieuwe organisaties, domeinen en segmenten met elkaar verbinden; cultuurinstellingen, bibliotheken, onderwijs, bedrijven en kennisinstellingen. Ook het sociaal domein is inmiddels goed aangehaakt via de speeltuinen en het jongerenwerk. Zo willen we maakcultuur toegankelijker maken, ook voor kinderen/jongeren uit gezinnen met een lagere sociaal-economische status. Belangrijk bij zowel het Meerdaagse Festival in Enschede als de Maakdag Festivals in de andere 13 gemeenten is het verbinden van het festival met lokale initiatieven en organisaties. Dit noemen we de 'lokale kleur'. Het op gang brengen van de verbindingen met lokale initiatieven lukt steeds beter. Daarmee nemen zowel de bekendheid als het bereik en de impact van het MFT toe.

Pop-up Filmfestivals

2023 was de derde keer op rij dat we Pop-up Filmfestivals hebben georganiseerd met onze partners in de regio. In de zomer hebben 135 jonge mensen deelgenomen aan de masterclasses en zijn er in totaal 22 films gemaakt. In september en oktober hebben nog eens 620 jonge mensen deelgenomen aan het onderwijsprogramma en zijn er zo'n 40 films gemaakt.

Het festivalprogramma van de drie Pop-up Filmfestivals (in Almelo, Hengelo en Nijverdal) bestond uit een MediaLab en een Filmprogramma. Het MediaLab vormde een doorlopende ontdekkingstocht voor jonge mensen van 6-14 jaar met virtuele games, interactieve media-installaties en digitale kunstwerken. Natuurlijk konden kinderen/jongeren ook zélf experimenteren met oude en nieuwe film- en mediatechnieken. Daarnaast was er het filmprogramma waarin het werk van 600 jonge filmmakers uit heel Twente én de Cinekid openingsfilm Jippie No More! werd getoond. NB: Het festival was dusdanig snel uitverkocht dat er een extra speeldag is ingelast om iedereen de kans te geven alsnog de eigen film te kunnen zien.

Met de Pop-up Filmfestivals richten we ons op de ontwikkeling van een op digitale cultuur gericht leerecosysteem. Vaste partners zijn: de Twentse Bibliotheken, filmhuizen en cultuurhuizen. De bibliotheken omzat zij een taakstelling hebben op het gebied van digitaal burgerschap en mediawijsheid. De filmhuizen vanwege hun oriëntatie op film en beeldcultuur. En de cultuurhuizen die gericht zijn op het bieden van ruimte voor ontmoeting. De afgelopen jaren zien we groei en betrokkenheid bij zowel bibliotheken, film- en cultuurhuizen en het onderwijs alsmede aan de kant van het publiek. In 2024 zullen we dan ook een volgende stap maken met de doorontwikkeling naar een Twentebreed Cinekid Festival in de vorm van Cinekid Twente!

6 | PUBLIEKSONTWIKKELING

In 2023 werkte Tetem aan een evenwichtige publieksopbouw en het bereiken van een divers en inclusief publiek. Daarnaast zetten we in op het verbreden van de publiekervaring en wilden we publiek de ruimte bieden om zich (door) te ontwikkelen.

6.1 Publieksopbouw en ontwikkeling

Verbreding publieksopbouw

Tetem heeft een breed, veelzijdig programma. In lijn daarmee hebben we ook een divers publiek. Met een groeiende groep publieken weten we een stabiele relatie op te bouwen. Het FabLab richt zich op studenten en professionals uit de creatieve sectoren die hun eigen beroepspraktijk willen verbreden/verdiepen. En daarnaast op medewerkers vanuit bibliotheken, het onderwijs en jeugd/jongerenwerk die zich willen trainen in het zélf verzorgen van cursussen. Het MaakMeeLab richt zich op kinderen, jongeren en gezinnen die in de vrije tijd in het Lab werken. Het tentoonstellingsprogramma van Tetem is gericht op het wat jongere en meer experimenteel ingesteld kunstpubliek dat openstaat voor immersieve ervaringen. Het randprogramma is gericht op makers en professionals uit verschillende sectoren en op mensen met een brede maatschappelijke interesse. Het Stadsprogramma is gericht op de inwoners van

de wijk Roombeek en de stad Enschede. Het educatieprogramma van Tetem bestrijkt het po t/m het hbo. De activiteiten van de leerecosystemen zijn gericht op alle inwoners van Twente.

Ons publiek kent weliswaar een grote mate van diversiteit, maar we zien ook dat er nog steeds groepen ondervertegenwoordigd zijn. In 2023 hebben we via de Stadsprogrammering ingezet op het ontwikkelen van activiteiten in de wijken, op de verbinding met praktijkgeschoolde mensen en een structurele samenwerking met alle zeventien speeltuinverenigingen in Enschede. Daarnaast hebben we via Inclusief Culturaanbod Enschede (ICE) stevig ingezet op het bereiken van een specifieke doelgroep: kinderen/jongeren uit gezinnen met een lagere sociaaleconomische status. Voor deze doelgroep zijn de activiteiten gratis toegankelijk via een voucher in de ICE-brochure. We presenteerden elke schoolvakantie een breed aanbod van culturele en maakactiviteiten. In 2023 hebben we ons gericht op de samenwerking met Stichting Leergeld Enschede, Onderwijsbegeleiding Oost en de wijkcoaches van Alifa. In 2024 willen we ook de Voedselbank Enschede en de regio laten aanhaken.

Verbreding publiekservaring

Publiek is steeds meer op zoek naar beleving en ontmoeting. Inmiddels heeft Tetem een foyer met een café, een conceptstore en een plantenasiel. We werken hierbij samen met lokale ondernemers om zo ook nieuwe perspectieven aan ons te binden. De ruimte wordt steeds groener door de aanwezigheid van het Plantenasiel en vergroening van de wanden. Met de Treasure Hunt hebben we een doorlopend randprogramma ontwikkeld. Dit geeft gezinnen de mogelijkheid dat ouders de tentoonstelling bezoeken, terwijl de kinderen onderwijl in Tetem opgaan in een spannend educatief spel. Ook is in 2023 workspace Groen Geluk gerealiseerd, waar steeds meer gebruik van wordt gemaakt.

6.2 Zichtbaarheid

Tetem werkte in 2023 aan de zichtbaarheid bij publiek en partners. De rol die Tetem speelt binnen het netwerk - lokaal, regionaal, maar ook landelijk - is groter geworden en Tetem zet deze positie in om het veld van digitale cultuur en maakcultuur te versterken en te verbeteren.

Zichtbaarheid publiek

Door de samenwerking met ArtEZ en het ROC van Twente, de ontwikkeling van het ICE programma en de actieve deelname aan Sjors Creatief hebben we de labactiviteiten en het tentoonstellingsprogramma beter zichtbaar kunnen maken voor het lokale en regionale publiek. Door de samenwerking in landelijke programmatische coalities heeft Tetem aan naamsbekendheid en zichtbaarheid gewonnen bij publiek van buiten de regio. In 2023 hebben we actiever ingezet op het genereren van aandacht via social media. We plaatsten aansprekende, inhoudelijke LinkedIn posts. Via Instagram plaatsten we naast foto's ook korte filmpjes. Om de jonge doelgroep beter te bereiken maken we sinds afgelopen jaar ook gebruik van Tik Tok. Dit alles resulteerde in meer bekendheid onder een breed publiek. De digitale media-aandacht is toegenomen. De gedrukte pers blijft echter achter. Voor 2024 is hier meer ruimte voor gemaakt in de JaarNormTaak van een van de medewerkers.

Zichtbaarheid netwerk

In 2023 is de zichtbaarheid van Tetem binnen het netwerk verder toegenomen. Tetem kent de uitdagingen van het digitale cultuurveld en is doorlopend op zoek naar mogelijkheden om het veld te verbeteren en verstevigen. Samen met partners onderzoeken we de beste routes om het digitale cultuurveld bekender bij het grote publiek te maken. Tetem participeert veelvuldig in landelijke programmatische coalities. Denk aan het ELSA Lab, Tafel van de Regio (trekker KB), PublicSpaces, InnovatieLab Break The Wall (Trekker: NIET NORMAAL), InnovatieLab: Open Cultuurdata (Trekker: PublicSpaces) en het InnovatieLab en de landelijke werkgroep Hybride programmeren (Trekker: DEN). We nemen actief deel aan werksessies en netwerkbijeenkomsten in de sector, bv. het door NAPA, IDFA, NFF & Cinekid opgezette initiatief tot een Moonshot voor het digitale cultuurveld.

Tetem kent tevens de uitdagingen van het regionale speelveld en is ook hier op zoek naar mogelijkheden om de cultuurregio Twente en het culturele ecosysteem van Overijssel te versterken. Tevens zien we dat Tetem internationaal beter zichtbaar wordt. Ook lukt het steeds vaker om tentoonstellingen en producties door te plaatsen naar het buitenland (zie verder voor doorplaatsingen onder 4.1.3).

6.3 Ontwikkeling community

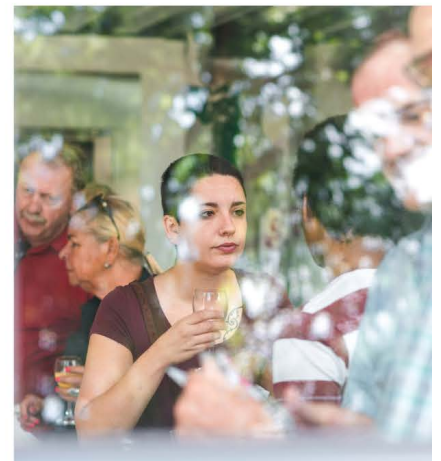
In het programma rond de creatieve broedplaatsen (zie paragraaf 4.4) en leerecosystemen (paragraaf 5.1) speelt de ontwikkeling van de community een belangrijk rol. Deze community 's worden sterk en succesvol als partners bereid zijn om hun eigen achterban aan het programma te verbinden en als deelnemers zich veilig en prettig voelen.

Ook voor het talentprogramma zijn community's onmisbaar en wordt het succes voor een belangrijk deel bepaald door een 'gunfactor', het vertrouwen van onze partners uit de (internationale) cultuurketen en de mate waarin aan talenten een passend leerklimaat kan worden geboden. In de talentontwikkelingstrajecten brengen we makers aan de hand van individuele behoeften in contact met partners uit ons netwerk. In de Cross-TIC trajecten met regionale makers (4.1.4) werken we met het Community of Practice (CoP) model waarbij makers gedeelde referentiebeelden ontwikkelen en leren van elkaar. Makers nemen vaak deel aan ontwikkel- en productieprogramma's van verschillende organisaties en het is soms ingewikkeld (en vaak ook niet nodig) om precies te achterhalen wie welke bijdrage heeft geleverd aan een ontwikkeling. We werken daarom vanuit een ketenaanpak in samenwerking met partners aan een zo rijk mogelijke ontwikkelomgeving voor de makers met wie we werken.

7 | ONTVANGST EN OFFICE

In 2023 heeft het team bedrijfsvoering een transitie doorgemaakt en is samengevoegd met de medewerkers die de publieksbegeleiding verzorgen. Samen zijn ze nu team Office en Ontvangst. Het team Ontvangst bestaat uit vijf medewerkers: Aradhana Elizabeth Ratnam, Emily Ghazal, Jesper Janse, Lynn van Zuilekom en Sandra Bekhuis-Wams. Het Office-team bestaat uit drie medewerkers: Jose Studt, Michernaldi Martina en Suzanne Vendel. In 2023 hebben twee medewerkers uit het team Office de organisatie verlaten.

Het team wordt ondersteund door een groep van gemiddeld vijf vrijwilligers en vier kunstwerkers. Kunstwerkers zijn studenten die naast hun mbo of hbo opleiding werken bij Tetem. Zij hebben interesse voor en ambitie binnen de cultuursector en ondersteunen de opbouw van tentoonstellingen en draaien in aansluiting op persoonlijke interesses en mogelijkheden mee in de bedrijfsvoering, publieksbegeleiding en de uitvoer van het educatieve programma.

7.1 Ontvangst

Voorjaar 2023 hebben we afscheid genomen van de externe cateraar. Er waren te veel botsingen in werkwijzen en er was te veel frictie tussen de culturele en sociale belangen van Tetem en de commerciële belangen van de cateraar. In de nieuwe opzet hebben we gekozen voor het samenvoegen van functies. Dus de medewerker die de publieksbegeleiding voor de exposities verzorgt, verzorgt buiten de piekuren om ook de koffie en thee voor bezoekers. De barmedewerker doet op de rustige momenten ook andere eenvoudige taken binnen de organisatie, zoals schoonmaaktaken, voorbereidende werkzaamheden voor het Make-It team en kleine receptietaken.

Het samenvoegen van de teams heeft veel impact gehad omdat publieksactiviteiten en operationele processen nu integraal worden opgepakt. Publiek, medewerkers en partners waarderen de huidige aanpak. En we zien groei in het aantal mensen dat gebruik maakt van de nieuwe voorzieningen. De eerste stappen richting het financieel haalbaar maken van het publieksconcept zijn gezet, maar we zijn er nog niet. In 2024 richten we ons op vervolgstappen, zowel op het gebied van het optimaliseren van werkprocessen als het vergroten van het publieksbereik.

7.2 Office

Begin 2023 was er veel aandacht voor de afronding van het nieuwe publieksconcept - café en conceptstore - en aansluitend voor het overnemen van de catering in eigen beheer. Er was niet veel kennis in de organisatie aanwezig over hoe je een catering moet runnen (dat was in eerste instantie ook het argument om te kiezen voor een externe cateraar), al doende hebben we veel geleerd en zijn we steeds efficiënter gaan werken. Ook zijn er stappen gezet in het ontwikkelen van de conceptstore. Er is een huisstijl ontwikkeld en een samenwerking opgestart met een aantal lokale makers om het assortiment te verbreden.

Een tweede belangrijke ontwikkeling waar in 2023 een start mee is gemaakt is het vereenvoudigen van systemen en processen. We hebben afscheid genomen van het boekhoudsysteem DizzyData en zijn overgegaan naar Zenvoices. Ook hebben we de opzet van de begroting aangepast waardoor het schakelen tussen specifieke vormvereisten van OCW, provincie, gemeenten en fondsen wordt vereenvoudigd. Omdat we de transitie halverwege het jaar hebben gemaakt en er derhalve in 2023 met twee systemen is gewerkt, vraagt dit eenmalig een wat complexere afhandeling.

7.3 Residency

We zijn al enige tijd op zoek naar geschikte huisvesting voor de makers die binnen Tetem een ontwikkeltraject volgen. Makers worden nu ondergebracht in (verschillende) B&B's in de stad. Wij willen makers in de gelegenheid stellen om zelf te kunnen koken, gasten te ontvangen en in de avonden door te werken. Ook Theater Sonnevand is op zoek naar het verbeteren van de huisvestingsmogelijkheden voor eigen makers. We trekken hierin dan ook samen op. Het plan voor de aankoop van een kavel in het in aanbouw zijnde Tetem 4 kon uiteindelijk geen doorgang vinden omdat de appartementen uit de private verkoop werden gehaald. We hopen in 2024 alsnog een mogelijkheid tot een gezamenlijke residency te vinden.

7.4 Mobiele broedplaats

Het gebouw van Tetem gonst en bruist en is elke dag tot de nok toe gevuld met programma. Er is onvoldoende ruimte om de vraag van met name studenten van ArtEZ optimaal op te vangen. Door de bouw van de twee woontorens zijn de mogelijkheden voor studenten in het gebied rondom de academie verder ingeperkt. Ook is de ruimtelijke afstand tussen Tetem en de Museumfabriek erg groot; het plein kan wel wat meer dynamiek gebruiken. Dit alles heeft ertoe geleid dat we in 2023 met Arjen van Vulpen (Studioworks Design) hebben gewerkt aan de ontwikkeling van een concept voor Mobiele broedplaatsen. Dit doen we samen met ArtEZ en de Museumfabriek. Een en ander heeft inmiddels geresulteerd in een aantrekkelijk plan dat we in Roombeek willen laten landen maar waar ook andere initiatieven in Enschede baat bij kunnen hebben. We hebben hoge verwachtingen m.b.t. deze nieuwe modulaire vorm van huisvesting voor kunstenaars/makers in de stad. De mobiele broedplaatsen vormen een duurzaam alternatief en sluiten goed aan bij de wensen voor een wendbare en flexibele creatieve sector. We zijn nu op zoek naar financiering met als doel in 2024 te starten met een pilot in Roombeek.

8 | ORGANISATIE EN GOVERNANCE

8.1 Ontwikkeling van de organisatie

In 2023 hebben we gewerkt aan de versterking van onze organisatiestructuur en aan de teamdynamiek. Een opvallende mijlpaal was de introductie van ons nieuwe leiderschapsmodel, dat we QI noemen. QI staat voor Quality en Impact maar verwijst ook naar het Chinese woord QI dat levensenergie betekent. Ons nieuwe leiderschapsmodel is gebaseerd op principes van wederzijds empowerment, plezier in ons werk en continue verbetering/ontwikkeling. We zijn ervan overtuigd dat ons QI model bijdraagt aan het ontwikkelen en behouden van een positieve en innovatieve werkcultuur. Parallel aan de implementatie van ons nieuwe leiderschapsmodel hebben we binnen de verschillende teams gewerkt aan het definiëren van duidelijke rollen. Door heldere verantwoordelijkheden en verwachtingen te definiëren streven we ernaar om samenwerking te versterken en individuele bijdragen beter af te stemmen op onze overkoepelende doelstellingen.

8.2 Werkgeverschap

Ook dit jaar hebben we een Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) laten uitvoeren door Prescan. Ondanks de positieve beoordeling door medewerkers zijn er toch enkele actiepunten opgesteld als reactie op de open vragen en mogelijkheden tot feedback.

- **Communicatie:** Een aantal ZZP-ers en vrijwilligers gaf aan zich onvoldoende geïnformeerd te voelen over ontwikkelingen in de organisatie. De voorbeelden die genoemd werden hadden betrekking op bv. wisselingen van medewerkers of grote projecten en successen van de andere teams. Binnen Tetem werkten we tot zomer 2023 met 'team-updates'. We hebben de updates vervangen door een vrijwel dagelijkse post op ons intranet, dat toegankelijk is voor iedereen die werkt voor Tetem dus ook voor ZZP-ers en vrijwilligers. De posts hebben betrekking op lief en leed, maar ook op beleid- en besluitvormingsprocessen. Hierdoor hebben alle medewerkers toegang tot dezelfde informatie en krijgen alle medewerkers dezelfde ruimte tot het leveren van input.
- **Conflictvaardigheden:** Het MTO is uitgevoerd in de maand volgend op het ontbinden van het contract met de externe cateraar. De antwoorden op de open vragen lieten zien dat medewerkers in de organisatie nog niet allemaal zijn voorbereid op het omgaan met verschillen. We zijn daarom in onze interne communicatie opener geworden over het feit dat verschillen mogen bestaan; 'agree to disagree'. Voorts wordt vanaf voorjaar 2024 gestart met een externe training conflictantering voor staf en docenten.

Grijs is de benchmark, blauw zijn de resultaten van Tetem.

8.3 Governance

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit vijf leden die samen goed zicht hebben op de inhoud, de context en de operatie van Tetem. De RvT en bestuur evalueren jaarlijks het eigen functioneren aan de hand van de acht principes van goed bestuur. Omdat de RvT sterk betrokken is bij Tetem én bij het werkveld is er soms sprake van een synergetische relatie. Zo is de voorzitter van de RvT ook toezichthouder van V2_, een ander RvT-lid is bestuurslid bij één van de broedplaatsen waarmee wij werken, één van de RvT-leden is betrokken bij de uitvoeringsagenda van Twente Board en een RvT-lid is betrokken bij een onderwijsinstelling met wie wij samenwerken. Omdat wij integriteit en transparantie belangrijk vinden start ieder RvT-overleg met een inventarisatie van de belangen van bestuur en individuele toezichthouders. De RvT reflecteert jaarlijks op eigen doelstellingen en de wijze waarop het gesprek over deze doelstellingen met partners en medewerkers is gevoerd. Zo is ter voorbereiding op de in januari 2024 ingeleverde BIS-aanvraag binnen de RvT gesproken over de ontwikkeling van strategie en meerjarenbeleid. Ook zaken die binnen de organisatie niet goed lopen worden besproken, zoals de mailhack van de mailbox van een van de ZZP-ers die in 2023 plaatsvond. Ook de schurende belangen tussen de externe cateraar en Tetem en de frictie die dit leverde op de werkvloer is uitgebreid onderdeel van gesprek geweest. De door de directeur-bestuurder gemaakte keuzen worden regelmatig geëvalueerd en waar nodig wordt ondersteuning geboden. Om de rollen zuiver te houden en zorg te dragen dat de RvT goed kan blijven aansluiten op de behoeften van de organisatie wordt jaarlijks gereflecteerd op de samenstelling van de RvT, de verdeling van rollen tussen bestuur en RvT en de samenwerking tussen bestuur en RvT.

Diversiteit & Inclusie

We hebben gewerkt aan doorontwikkeling van tweetalige teams. Om iedereen ruimte te geven zich uit te drukken in een taal die voor die persoon in die situatie het meest comfortabel voelt hanteren we Context Based Language. Door het ontwikkelen van een begrippenkader weten we beter wat we van elkaar kunnen verwachten. Nieuwe functies zijn via openbare vacatures bekendgemaakt. Eind 2023 kunnen we concluderen dat het team daadwerkelijk diverser van samenstelling is geworden. Daarnaast hebben we in ons programma veel aandacht besteed aan kansengelijkheid, o.a. via Inclusief Culturaanbod Enschede en de wijkaanpak met de speeltuinen en jongerencentra. Hierdoor hebben we maakcultuur en digitale cultuur meer inclusief kunnen maken.

Fair Practice

Tetem wil een eerlijke organisatie zijn. We houden ons aan de Mondriaan-richtlijnen voor het uitbetalen aan makers waarbij we afhankelijk van het profiel van een maker een vergoeding van 100%, 110% of 125% van de richtlijn toepassen. Op het gebied van Fair Practice passen we een gelijk indexeringspercentage toe voor medewerkers in loondienst en ZZP-ers. Daarnaast zijn we in gesprek over verbetering van de pensioenen van medewerkers in loondienst. Daarbij onderzoeken we ook wat dit moet gaan betekenen voor het honorarium van ZZP-ers.

Fair Care

Er komt steeds meer aandacht voor Fair Care, daarom hanteert Tetem dit als aparte code. Tetem kende al geruime tijd een interne vertrouwenspersoon. In 2023 is ook een externe vertrouwenspersoon aangesteld. Tevens is het beleid rond ongewenste omgangsvormen verbreed en is er nu ook beleid hoe de organisatie wil omgaan met ongewenste omgangsvormen door ZZP-ers, partners en publieken. Voorts is in 2023 integriteitsbeleid ontwikkeld en een klokkenluidersregeling ingesteld. Ook is een functionaris misstanden aangesteld. Medewerkers zijn gekend in bovenstaande ontwikkelingen, zien het belang ervan in en staan achter de beleidsvoorstellen. Het nieuw ontwikkelde beleid moet nog worden vastgesteld tijdens het eerste reguliere RvT overleg van 2024.

8.4 Financiële organisatie

Exploitatieresultaat & Financiële positie

Tetem is zich bewust van het belang van een financieel gezonde en stabiele organisatie. Financiële stabiliteit is echter geen vanzelfsprekendheid maar een kwestie van zorgvuldig beleid. De huisvestingskosten van Tetem zijn, door de gunstige financieringscondities van de koop van Stroinksbleekweg 16, relatief laag. Tetem werkt aan het beheersbaar houden van de overhead. Factoren die hierin een rol spelen zijn een sterke inzet van ICT en het structureel monitoren en evalueren van producten en processen. De culturele ANBI-status van Tetem stelt ons in staat om schenkingen van derden te kunnen ontvangen.

Tetem heeft een brede financieringsmix. De eigen inkomsten ten opzichte van de totale structurele subsidie bedragen 60% (definitie OCW). De inkomsten ten opzichte van de totale baten bedragen 28% (definitie fondsen). In 2023 heeft Tetem een negatief exploitatiesaldo van € 31.073. Tetem heeft in 2023 een liquiditeit van 118% (ten opzichte van 129% in 2022). De solvabiliteit van Tetem is gelijk gebleven met 24% in 2023 (ten opzichte van 24% in 2022). Tetem heeft een weerstandsvermogen van 34% (ten opzichte van 35% in 2022).

Stabiliteit en wendbaarheid

In 2023 heeft Tetem plannen en ontwikkelingen aangepast aan omstandigheden die zich aandienen. De keuze om zonder externe cateraar het publieksconcept in eigen beheer te gaan ontwikkelen en de stijging van lonen en uitvoerkosten hebben enige financiële druk met zich meegebracht. Door wijzigingen in de organisatie en uitgaven is het gelukt om ons aan te passen aan de veranderende situatie en de stabiliteit te behouden. Omdat we in 2023 geconfronteerd zijn met een negatief exploitatiesaldo zullen we ook in 2024 proactief werken aan operationele efficiëntie en het flexibel houden van de organisatie.

Verantwoording RAOCC gelden

In 2021 en 2022 heeft Stichting TETEM kunstruimte uit het 2^e, 4^e en 5e steunpakket op grond van de Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19 (RAOCC) € 258.700 mogen ontvangen. Van deze middelen is € 27.259 besteed in 2021. Van deze middelen is € 231.441 besteed in 2022. De middelen zijn aangewend voor aanvullende kosten die een hybride programmering met zich meebrengt en voor de doorontwikkeling van de fysieke beleving voor bezoekers. Hierbij is gewerkt aan het vergroenen van het gebouw, de herinrichting van de foyer en het ontwikkelen van een workspace en horecafunctie. De resultaten van de investeringen zijn in 2023 zichtbaar geworden; 'oud' publiek heeft na de pandemie de weg teruggevonden naar Tetem en nieuwe publieksgroepen zijn bereikt en in huis gehaald.

Accountantsverklaring

Sinds 2010 is Tetem aangemerkt als een controleplichtige organisatie. Om financiële handelingen optimaal te kunnen monitoren maakt Tetem geen gebruik van een kas en worden contante aankopen verricht door middel van pinbetalingen. In overleg met de accountant zijn protocollen opgesteld ten aanzien van administratieve procedures en functiescheiding. De jaarrekeningen worden opgesteld op basis van de RJ640 en het 'Handboek verantwoording cultuursubsidies 2021-2024'. Voor 2023 is een goedkeurende verklaring afgegeven.

Bijlage 1: Kengetallen

	Professionals 16+	Regulier kunstpubliek (12-88)	Binnenschools (6-21)	Buitenschools (inwoners Twente) (6-88)	Totaal
Lab & Research					
Deelnemers Lab	1069			2515	3584
Deelnemers werkbezoeken	521				521
Talent en Publiek					
Publiek tentoonstellingen (Tetem) (*1)		10402	5507		15909
Publiek tentoonstellingen en producties (Extern)		28264			28264
Publiek Stadsprogramma				4028	4028
Educatie en Platform					
Deelnemers workshops en masterclasses (*1)			32134	5699	37833
Leerlijnen			4976		4976
Deelnemers Festivalprogramma (*2)				10992	10992
Deelnemers BasisLabs				3810	3810
Make-It kits (*2)			10096	7953	18049
Totaal publieksbereik	1590	38666	52713	34997	127966

- 1) Tentoonstellingsbezoek is onderdeel van een deel van het VO en MBO onderwijsprogramma. Deelnemers die een bezoek brengen aan Tetem combineren dan een bezoek aan de tentoonstelling met een workshop. Deze leerlingen zijn 2x in de publiekscijfers terug te vinden. 1x onder publiek tentoonstellingen en 1x onder deelnemers workshops en masterclasses.
- 2) Het Festivalprogramma kent ook een educatief deel. Deze activiteiten vinden voorafgaand aan het festival plaats en zijn daarom volledig geboekt onder 'deelnemers workshops en masterclasses-binnenschools'.

Bijlage 2: Nevenfuncties Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Tetem bestaat uit vijf leden: Frank Kresin, Symone de Bruin, Gerjan Bremmer, Nishant Shah en Patricia Reyes.

Frank Kresin is decaan van de Faculteit Digitale Media en Creatieve Industrie van de Hogeschool van Amsterdam. Zijn nevenfuncties zijn: voorzitter van de Raad van Toezicht van Tetem, voorzitter bestuur We Make The City, bestuurslid ARIAS, lid Strategisch Adviescollege Hoger Technisch en Natuurwetenschappelijk Onderwijs en lid van de Raad van Toezicht van V2_.

Symone de Bruin is concerndirecteur Ruimte & Economie bij de Gemeente Apeldoorn. Haar nevenfuncties in 2023 waren: lid Raad van Toezicht Tetem, lid Raad van Toezicht Geonovum, voorzitter Taskforce Implementatie Omgevingswet VNG en voorzitter landelijk netwerkoverleg gebruikers Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Gerjan Bremmer directeur eigenaar van Get a Link en G.J. Bremmer Beheer BV. Vanuit die bedrijven is hij een klankbord voor ondernemers en hun werknemers, mediator, onderdeel van het Gelders/Overijsselse Startversnellerprogramma en een link tussen gesubsidieerde (overheids)programma's en het bedrijfsleven. Tevens mede-eigenaar van mental-coaching.com en investeerder, mede-eigenaar van het Ministerie van Inzetbaarheid, Partner bij YPD en Raad van Toezicht lid bij Tetem.

Nishant Shah is professor of Global Media, aan The Chinese University of Hong Kong en directeur van The Digital Narratives Studio. Zijn nevenfuncties zijn (o.a.): Faculty Associate Berkman-Klein Centre for Internet & Society op Harvard University USA, Advisory Board Oyoun Culture House in Berlijn, Kennispartner bij Oxfam in Nederland, Kennispartner Digital Asia Hub in Hong Kong/Singapore, Kennispartner CREA New York/ New Delhi, onderzoeksmentor Association of Progressive Communication in Colombo/Londen en lid van de Raad van Toezicht van Tetem.

Patricia D. Reyes is een PhD-kandidaat in Philosophy of Technology aan de Universiteit Twente en onderzoeker in de Ethics of Socially Disruptive Technologies (ESDiT) Consortium. Zij is lid van de Raad van Toezicht van Tetem.

Rapport

Stichting TETEM kunstruimte
Stroinksbleekweg 16
7523 ZL ENSCHEDE

Betreffende

Jaarrekening 2023

Stichting TETEM kunstruimte
Stroinksbleekweg 16
7523 ZL ENSCHEDE

Inhoudsopgave

Pagina

Jaarrekening

Balans per 31 december 2023	3
Exploitatierkening 2023 versus begroting	5
Kengetallen	6
Toelichting algemeen	7
Toelichting op de balans per 31 december 2023	11
Toelichting op de exploitatierkening 2023	19
Bijlagen	28
Overige gegevens	32

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2023

NA VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING

<u>ACTIVA</u>	<u>31 - 12 - 2023</u>		<u>31 - 12 - 2022</u>	
	€	€	€	€
<u>VASTE ACTIVA</u>				
I Immateriële vaste activa	0		243	
II Materiele vaste activa	<u>2.160.831</u>		<u>2.195.050</u>	
Totale vaste activa		2.160.831		2.195.293
<u>VLOTTENDE ACTIVA</u>				
V Vorderingen	254.568		167.151	
VII Liquide middelen	<u>340.210</u>		<u>544.959</u>	
Totale vlottende activa		594.778		712.110
		<u><u>2.755.609</u></u>		<u><u>2.907.403</u></u>

BALANS PER 31 DECEMBER 2023

<u>PASSIVA</u>	<u>31 - 12 - 2023</u>		<u>31 - 12 - 2022</u>	
	€	€	€	€
<u>EIGEN VERMOGEN</u>				
I Algemene reserve	526.044		533.067	
II Bestemmingsreserves	<u>132.485</u>		<u>156.535</u>	
Totaal eigen vermogen		658.529		689.602
<u>LANGLOPENDE SCHULDEN</u>				
VI Langlopende schulden	<u>1.592.496</u>		<u>1.666.097</u>	
Totale langlopende schulden > 1 jaar		1.592.496		1.666.097
<u>KORTLOPENDE SCHULDEN</u>				
VII Kortlopende schulden	<u>504.584</u>		<u>551.704</u>	
Totale kortlopende schulden < 1 jaar		504.584		551.704
		<u>2.755.609</u>		<u>2.907.403</u>

EXPLOITATIEREKENING 2023 VERSUS BEGROTING

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BATEN	€	€	€
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5):			
5 Overige publieksinkomsten	161.866	344.459	256.955
7 Totaal Publieksinkomsten (1+6)	161.866	344.459	256.955
9 Vergoedingen coproducent	121.832	107.500	93.596
10 Overige directe inkomsten	52.915	40.000	42.967
11 Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	174.747	147.500	136.563
12 Totaal Directie inkomsten (7+11)	336.613	491.959	393.518
15 Private middelen - bedrijven	24.190	35.000	114.256
16 Private middelen - private fondsen	179.240	111.382	124.245
18 Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	203.430	146.382	238.501
19 Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	540.043	638.341	632.019
20 Baten in natura	152.025	99.191	76.345
Subsidies			
21 Totaal structureel OCW	357.659	317.007	335.559
22 Totaal structureel Provincie	150.000	150.000	150.000
23 Totaal structureel Gemeente	397.467	377.577	393.883
25 Totale structurele subsidies (21+22+23+24)	905.126	844.584	879.442
26 Incidentele publieke subsidies	315.860	226.500	367.183
27 Totaal subsidies (25+26)	1.220.986	1.071.084	1.246.625
TOTALE BATEN (19+20+27)	1.913.054	1.808.616	1.954.989
LASTEN			
1 Beheerlasten materieel	289.335	245.006	257.528
2 Beheerlasten personeel	248.557	201.135	152.751
3 Beheerlasten totaal (1+2)	537.892	446.141	410.279
4 Activiteitenlasten materieel	837.691	724.893	813.549
5 Activiteitenlasten personeel	559.139	606.068	515.748
6 Activiteitenlasten totaal (4+5)	1.396.830	1.330.961	1.329.297
TOTALE LASTEN (3+6)	1.934.722	1.777.102	1.739.576
7 Saldo uit gewone bedrijfsvoering (Totale Baten - Totale Lasten)	-21.668	31.514	215.413
8 Saldo rentebaten/- lasten	-9.405	-15.000	-16.626
EXPLOITATIERESULTAAT (7+8+9)	-31.073	16.514	198.787

KENGETALLEN

De kengetallen geven een inzicht in de financiële prestaties en zijn berekend op basis van de balans per 31 december 2023 en winst-en-verliesrekening over 2022/2023 zoals opgenomen in de jaarrekening.

De kengetallen zijn als volgt berekend:

- Liquiditeit: Vlottende activa / Kortlopende schulden * 100%
- Solvabiliteit: Eigen vermogen / Totaal vermogen * 100%
- Weerstandsvermogen: Eigen vermogen / Totale baten * 100%

	Werkelijk	Werkelijk
	2023	2022
	€	€
Liquiditeit	118%	129%
Solvabiliteit	24%	24%
Weerstandsvermogen	34%	35%

TOELICHTING ALGEMEEN

ALGEMEEN

Bij het opstellen van de jaarrekening is de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving Organisaties zonder winststreven (RJ 640) toegepast. Daarnaast is zoveel mogelijk aansluiting gezocht met het binnen Stichting TETEM kunstruimte gehanteerde interne rapportagemodel en het "Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024" van het ministerie van OCW.

Alle in de jaarrekening vermelde bedragen luiden in euro's, tenzij anders wordt vermeld.

In 2023 gelden de volgende domeinen: Talent & Publiek, Educatie & Platform en Lab & Research.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling

Tetem is mede dankzij financieel gunstige constructies in 2011 eigenaar geworden van het pand aan de Stroinksbleekweg 16 en in 2019 van het naastgelegen pand Stroinksbleekweg 18.

In de afgelopen jaren is afgelost op de hypotheek. Tetem heeft afgelopen jaren een solide financiële positie opgebouwd. Ondanks een negatief resultaat in boekjaar 2023 blijft onze liquiditeitsratio voldoende om aan onze financiële verplichtingen te voldoen en om flexibel te reageren op veranderende omstandigheden.

Verwachting:

Net als de volledige samenleving heeft Tetem in 2023 te maken gekregen met de negatieve effecten van inflatie en loonstijgingen. Om de negatieve effecten op te vangen zijn een aantal projectbegrotingen naar beneden toe bijgesteld. Hierbij is onvoldoende rekening gehouden met de negatieve effecten bij partners welke hebben geresulteerd in een daling van opbrengsten. Het resultaat is een voor de organisatie hanteerbaar verlies. Ook voor 2024 is er sprake van een spanning tussen begroting en de werkelijke kosten.

De transitie van de foyer tot een laagdrempelige ontmoetingsplek is volledig afgerond.

Halverwege 2023 is de relatie met de externe cateraar beëindigd. De verschillen in aanspreekcultuur en werkwijze waren (te) groot en er was sprake van botsende belangen tussen de culturele en sociale opdracht van Tetem en de commerciële behoeften van de cateraar. Deze keuze heeft in de zomer van 2023 tot niet begrote uitgaven geleid. Om de kosten beheersbaar te houden zijn het team bedrijfsvoering, de publieksbegeleiders en het team catering samengevoegd tot een team waarin medewerkers op de werkvloer meerdere rollen vervullen. Deze transitie is eind 2023 afgerond en wordt door publiek, partners en medewerkers positief gewaardeerd.

Tevens was 2023 het eerst volledige boekjaar na de ontvlechting met de musea. Het educatieve team heeft samen met partners een bij het team, de organisatie en het netwerk passende werkwijze gevonden. De effecten van de ontvlechting zijn financieel en inhoudelijk goed zichtbaar geworden in 2023.

Door verschuivingen aan de inkomstenkant is de verhouding subsidies versus partnerinkomsten gewijzigd. Inhoudelijk is het draagvlak in de regio gegroeid en dat zie je terug in publiekscijfers.

TOELICHTING ALGEMEEN

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnnummer handelsregister

Stichting TETEM kunstruimte is feitelijk gevestigd te Stroinksbleekweg 16 7523 ZL Enschede en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 08166721.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING VOOR DE BALANS**(Im)materiële vaste activa**

De gebouwen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur.

De ontvangen investeringssubsidies zijn opgenomen onder de langlopende schulden.

Deze post Investingssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering en wordt opgenomen onder de baten.

De overige (im)materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de kostprijs, rekening houdend met een restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

- Algemene reserve
- Bestemmingsreserves

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Voor de vervolgwaaarding worden de langlopende schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Investingssubsidies zijn éénmalige subsidies, bedoeld ter ondersteuning van organisaties die grote(re) investeringen moeten plagen voor de voortgang van hun maatschappelijke activiteiten.

Uit de op de balans gepasseerde investeringssubsidie dient jaarlijks een gedeelte ten gunste van het bedrijfsresultaat vrij te vallen. Dit gedeelte dient systematisch te worden bepaald met inachtneming van de gebruiksduur van het actief.

TOELICHTING ALGEMEEN

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Na eerste verwerking worden de kortlopende schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING**Algemeen**

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Het resultaat wordt tevens bepaald met inachtneming van de verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen van op reële waarde gewaardeerd financiële vaste activa.

Subsidiebaten

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten zijn gemaakt of baten zijn gederfd of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Eventuele subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Rentebaten en -lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

TOELICHTING ALGEMEEN

Werkzame personen

	boekjaar 2023			boekjaar 2022		
	aantal personen	aantal fte / uren	totaal bedrag	aantal personen	aantal fte / uren	totaal bedrag
Uren werkweek fte		36 uur			36 uur	
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	14	8,3 fte	452.127	14	8,1 fte	442.647
Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	17	4,8 fte	234.827	16	3,6 fte	161.776
Ingehuurde zelfstandigen /freelancers	37	8.396 uur	369.463	31	5.773 uur	230.923
Overige werkzame personen		fte			fte	
Stagiair(e)s	1	0,4 fte	2.000	1	0,4 fte	750
Vrijwilligers	54	4,9 fte		53	4,8 fte	

FISCALE POSITIE

Stichting TETEM kunstruimte is BTW plichting voor haar activiteiten. Er wordt per kwartaal aangifte gedaan.

Met ingang van 2016 is de wet op de vennootschapsbelasting voor indirecte overheidsbedrijven ingevoerd.

Uit onderzoek is gebleken dat er geen aangifte vennootschapsbelasting door de Stichting hoeft te worden gedaan.

BEZOLDIGING (GEWEZEN) BESTUURDERS EN (GEWEZEN) TOEZICHTHOUDERS

Onder de Wet Normering Topinkomens (WNT) vallen alle in Nederland gevestigde rechtspersonen, die voor een periode van tenminste drie achtereenvolgende kalenderjaren één of meer subsidies hebben ontvangen, die samen per kalenderjaar ten minste € 500.000 bedragen én tenminste voor 50% deel uitmaken van de inkomsten van deze rechtspersoon in dat kalenderjaar.

Voor het kalenderjaar 2023 is de WNT op de Stichting van toepassing is. In de bijlage bij dit rapport is de WNT verantwoordiging opgenomen. Bij de Stichting is één bestuurder aangesteld. De Raad van Toezicht ontvangt geen bezoldiging voor de werkzaamheden die hij verricht.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

A C T I V A	2023	2022
VASTE ACTIVA	€	€
<u>Immateriële vaste activa</u>		
Boekwaarde 1 januari	243	2.474
Bij: investering ontwikkeling intranet/website	0	0
Af: afschrijvingen	-243	-2.231
Boekwaarde per 31 december	0	243
Afschrijving immateriële vaste activa:	20-50%	20-50%
<u>Materiële vaste activa</u>		
<u>Gebouwen</u>		
Cumulatieve aanschafwaarde	2.630.373	2.541.516
Af: cumulatieve afschrijvingen	463.487	411.269
Boekwaarde 1 januari	2.166.886	2.130.247
<i>Bij: investeringen</i>		
Verbouwingen pand	5.886	88.857
Af: afschrijvingen	-55.840	-52.218
Boekwaarde per 31 december	2.116.932	2.166.886
Afschrijving gebouwen:	0-5%	0-5%
De gebouwen zijn economisch en juridisch eigendom van Stichting Tetem Kunstruimte.		
Door de gemeente Enschede is een terugkooprecht bedongen voor het pand aan de Stroinksbleekweg 16 ten bedrage van € 315.000.		
<u>Inventaris</u>		
Boekwaarde 1 januari	28.164	13.733
Bij: investering ICT apparatuur	6.094	1.876
Bij: investering diverse inrichting	16.928	14.838
Bij: investering koffiemachine	1.970	4.577
Af: afschrijvingen	-9.257	-6.860
Boekwaarde per 31 december	43.899	28.164
Afschrijving inventaris:	20-50%	20-50%
TOTAAL VASTE ACTIVA	2.160.831	2.195.293

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>Vorderingen</u>		
<u>Debiteuren</u>		
Debiteuren	128.541	70.851
Af: voorziening dubieuze debiteuren	<u>0</u>	<u>-52</u>
Stand per 31 december	<u>128.541</u>	<u>70.799</u>
 <u>Belastingen en sociale premies</u>		
Omzetbelasting	<u>7.407</u>	<u>22.423</u>
	<u>7.407</u>	<u>22.423</u>
 <u>Overlopende activa</u>		
Nog te factureren	2.882	18.690
Te ontvangen ziekingeld	5.005	1.281
Nog te ontvangen subsidie Fonds voor Cultuurparticipatie	0	11.679
Nog te ontvangen subsidie Gemeente Haaksbergen	1.000	500
Nog te ontvangen subsidie Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	17.000	0
Nog te ontvangen subsidie Provincie Overijssel	1.500	0
Nog te ontvangen rente	3.713	0
Vooruitbetaalde pensioenpremies	4.044	2.721
Vooruitbetaalde verzekeringen	0	34.275
Vooruitbetaalde kosten	575	0
Kruisposten	<u>82.901</u>	<u>4.783</u>
	<u>118.620</u>	<u>73.929</u>

In de jaarrekening zijn de toegezegde en bij voorschotbeschikking vastgestelde subsidiebedragen verwerkt. De definitieve subsidiebedragen kunnen afwijken van de toegezegde bedragen. Voor de subsidiebedragen die zijn opgenomen onder de overlopende activa geldt dat deze nog niet zijn vastgesteld.

Liquide middelen

Kunstautomatiek	154	154
Rabobank betaalrekening	4.385	2.985
Triodos betaalrekeningen	28.909	16.724
Triodos spaarrekening	306.762	455.717
ING betaalrekening	<u>0</u>	<u>69.379</u>
	<u>340.210</u>	<u>544.959</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	<u>594.778</u>	<u>712.110</u>
--------------------------------	-----------------------	-----------------------

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

PASSIVA	2023	2022
	€	€
EIGEN VERMOGEN		
<u>Algemene reserve</u>		
Saldo per 1 januari	533.067	382.955
Resultaat boekjaar	-31.073	137.612
Vrijval bestemmingsreserve	24.050	12.500
Saldo per 31 december	526.044	533.067

Het vermogen is vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserves**Gebouw**

Saldo per 1 januari	50.402	50.402
Toevoeging/onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	50.402	50.402

De bestemmingsreserve is gevormd in verband met de aan te schaffen gebouwmarkering (Neon verlichting)

Art2Go

Saldo per 1 januari	15.000	15.000
Toevoeging/onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	15.000	15.000

De bestemmingsreserve is gevormd voor de continuïteit van het Art2Go programma voor de lange termijn.

CMK Tetem

Saldo per 1 januari	17.458	17.458
Toevoeging/onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	17.458	17.458

De bestemmingsreserve is gevormd voor de nazorg voor de CMK projecten voor 2017-2024.

Transitie RCE

Saldo per 1 januari	12.500	25.000
Toevoeging/onttrekking	0	-12.500
Saldo per 31 december	12.500	12.500

De bestemmingsreserve is gevormd voor de kosten van de transitie van RCE terug naar Tetem.

Educatie

Saldo per 1 januari	34.900	0
Toevoeging/onttrekking	-19.725	34.900
Saldo per 31 december	15.175	34.900

De bestemmingsreserve is gevormd voor vervanging techniek.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
<u>Lab</u>	€	€
Saldo per 1 januari	26.275	0
Toevoeging/onttrekking	<u>-4.325</u>	<u>26.275</u>
Saldo per 31 december	<u><u>21.950</u></u>	<u><u>26.275</u></u>
 De bestemmingsreserve is gevormd voor vervanging techniek.		
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	<u><u>658.529</u></u>	<u><u>689.602</u></u>

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
LANGLOPENDE SCHULDEN		
<u>Triodos bank lening 2205.458.779</u>		
Saldo per 1 januari	408.779	433.429
Toename hoofdsom	0	0
Aflossingen	<u>24.650</u>	<u>24.650</u>
	384.129	408.779
Aflossingen komend boekjaar	<u>24.650</u>	<u>24.650</u>
Saldo per 31 december	<u>359.479</u>	<u>384.129</u>
Het bedrag met een looptijd langer dan 5 jaar bedraagt	<u>260.879</u>	<u>285.529</u>
Bovengenoemde lening is afgesloten voor de aanschaf van de Stroinksbleekweg 18.		
De looptijd van de lening bedraagt 240 maanden.		
De rente op de lening is op 1-7-2019 voor 10 jaar vastgezet tegen een percentage van 3,31%.		
De aflossing bedraagt € 2.054,17 per maand, ingaande op 1 augustus 2019.		
De volgende zekerheden zijn gesteld:		
- 1e hypothecaire inschrijving ad € 630.000 op bedrijfs/kantoorpand, Stroinksbleekweg 16 te Enschede;		
- 1e hypothecaire inschrijving ad € 435.000 op bedrijfs/kantoorpand, Stroinksbleekweg 18 te Enschede;		
- 1e pandrecht op alle huidige en toekomstige inventaris;		
- 1e pandrecht op alle rechten/vorderingen;		
<u>Investingssubsidies</u>		
Subsidie Gemeente Enschede	1.270.000	1.270.000
Subsidie Prov. Overijssel (ontwikkeling transformatieplan)	6.067	6.067
Subsidie Prov. Overijssel (uitvoering transformatieplan)	100.000	100.000
Subsidie Prov. Overijssel (creatieve werkomgeving)	19.704	19.704
Subsidie Roombeek	41.122	41.122
Subsidie EFRO	64.800	64.800
Subsidie Prov. Overijssel (herbestemming cultureel erfgoed, transformatie)	64.000	64.000
Subsidie Gemeente Enschede (aanpassing i.v.m corona)	53.991	53.991
Subsidie Ministerie van OCW (RAOCCC)	<u>110.148</u>	<u>0</u>
	1.729.832	1.619.684
Af: cumulatieve vrijval	<u>447.864</u>	<u>402.508</u>
Boekwaarde 1 januari	1.281.968	1.217.176
<i>Bij: toegekende subsidies</i>		
Subsidie Ministerie van OCW (RAOCCC)	0	110.148
Af: vrijval	<u>-48.951</u>	<u>-45.356</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>1.233.017</u>	<u>1.281.968</u>
De ontvangen investeringssubsidies zijn definitief vastgesteld.		
TOTAAL LANGLOPENDE SCHULDEN	<u>1.592.496</u>	<u>1.666.097</u>

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
KORTLOPENDE SCHULDEN		
<u>Schulden aan kredietinstellingen</u>		
Kortlopend deel leningen	24.650	24.650
	<u>24.650</u>	<u>24.650</u>
<u>Crediteuren</u>		
Crediteuren	87.867	99.013
	<u>87.867</u>	<u>99.013</u>
<u>Belastingen en sociale premies</u>		
Loonbelasting	23.281	22.118
	<u>23.281</u>	<u>22.118</u>
<u>Overlopende passiva</u>		
Accountantskosten	15.000	14.500
Vakantiegeld en -dagen	47.627	34.657
Netto lonen	6.919	758
Tussenrekening platform BKO	331	-181
Vooruitontvangen CJP gelden	53.683	57.458
Vooruitontvangen subsidie Gemeente Enschede - broedplaatsen	7.446	3.265
Vooruitontvangen subsidie Gemeente Almelo	30.000	0
Vooruitontvangen subsidie Fonds voor Cultuurparticipatie	39.813	0
Vooruitontvangen subsidie Provincie Overijssel - Twentse Maakplaatsen	0	13.500
Vooruitontvangen subsidie Wetropolis - publieksprogramma	0	19.443
Vooruitontvangen subsidie Stimuleringsfonds creatieve industrie	0	68.000
Vooruitontvangen bedragen BasisLab	9.771	68.400
Vooruitgefactureerde bedragen - overig	25.482	13.730
Nog te ontvangen facturen	19.593	30.146
Kruisposten	3.121	0
Overlopende passiva	<u>110.000</u>	<u>82.247</u>
Saldo per 31 december	<u>368.786</u>	<u>405.923</u>

In de jaarrekening zijn de toegezegde en bij voorschotbeschikking vastgestelde subsidiebedragen verwerkt.

De definitieve subsidiebedragen kunnen afwijken van de toegezegde bedragen. Voor de subsidiebedragen die zijn opgenomen onder de overlopende passiva geldt dat deze allemaal nog niet zijn vastgesteld.

TOTAAL KORTLOPENDE SCHULDEN	<u>504.584</u>	<u>551.704</u>
------------------------------------	-----------------------	-----------------------

---

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VORDERINGEN EN VERPLICHTINGEN

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Stichting TETEM kunstruimte is verplicht om een maandelijkse bijdrage te doen aan de Vereniging van Eigenaren TETEM 1. De bijdrage bedroeg ultimo 2023 € 666,03 per maand.

Op peildatum 1 januari 2023 bedroeg het aandeel van Stichting TETEM kunstruimte in de onderhoudsreserve van de Vereniging van Eigenaren € 42.713.

RESULTAATBESTEMMING

Voorgesteld wordt om het exploitatiesaldo ad. € -31.073 als volgt te besteden:
In mindering gebracht op de algemene reserve van de Stichting € 31.073

Deze bestemming is vooruitlopend op het besluit van de Raad van Toezicht reeds in de jaarrekening verwerkt.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2023

	Werkelijk 2023 €	Begroot 2023 €	Werkelijk 2022 €
<u>INKOMSTEN EN SUBSIDIES</u>			
De Stichting ontvangt voor het jaarprogramma subsidies van de Gemeente Enschede en Provincie Overijssel.			
In de jaarrekening zijn de toegezegde bedragen verwerkt.			
De definitieve subsidiebedragen kunnen afwijken van de toegezegde bedragen.			
Met ingang van 2021 is de stichting toegelaten tot de Basisinfrastructuur 2021-2024 (BIS), hetgeen betekent dat de Stichting voor deze periode subsidie zal ontvangen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.			
BATEN			
Publieksinkomsten binnenland			
<u>Overige publieksinkomsten</u>			
Publieksinkomsten Educatie & Platform	116.936		232.487
Publieksinkomsten Talent & Publiek	2.472		24.021
Publieksinkomsten Lab & Research	42.458		447
Publieksinkomsten binnenland	161.866	344.459	256.955
Directe inkomsten			
<u>Vergoedingen coproducent</u>			
Partnerbijdrages	121.832	107.500	93.596
	121.832	107.500	93.596
<u>Overige directe inkomsten</u>			
Inkomsten uit geleverde activiteiten en diensten	39.889	20.000	42.967
Inkomsten uit verhuur en catering	13.026	20.000	0
	52.915	40.000	42.967
Directe inkomsten	174.747	147.500	136.563

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2023

	Werkelijk 2023 €	Begroot 2023 €	Werkelijk 2022 €
Bijdragen uit private middelen			
<u>Private middelen - bedrijven</u>			
Bijdragen partners Publiek & Talent	24.190		55.935
Bijdragen partners Educatie & Platform	0		58.321
	<u>24.190</u>	<u>35.000</u>	<u>114.256</u>
<u>Private middelen - private fondsen</u>			
VSB fonds: MaakMeeLab	25.000	25.000	20.000
Fonds Cultuur Participatie	69.240	30.000	93.432
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	85.000	56.382	0
Overige inkomsten	0		10.813
	<u>179.240</u>	<u>111.382</u>	<u>124.245</u>
Bijdragen uit private middelen	<u>203.430</u>	<u>146.382</u>	<u>238.501</u>
Totaal eigen inkomsten	<u>540.043</u>	<u>638.341</u>	<u>632.019</u>
Baten in natura			
Bijdragen partners in kind / in natura	152.025	99.191	76.345
Baten in natura	<u>152.025</u>	<u>99.191</u>	<u>76.345</u>
Structurele subsidies			
<u>Structureel OCW</u>			
OCW - BIS ontwikkelorganisatie	357.659	317.007	335.559
	<u>357.659</u>	<u>317.007</u>	<u>335.559</u>
<u>Structureel Provincie</u>			
Provincie Overijssel - jaarprogramma	150.000	150.000	150.000
	<u>150.000</u>	<u>150.000</u>	<u>150.000</u>
<u>Structureel Gemeente</u>			
Gemeente Enschede - jaarprogramma	387.467	367.577	383.883
Gemeente Hengelo (MFT en Twentse Maakplaatsen)	10.000	10.000	10.000
	<u>397.467</u>	<u>377.577</u>	<u>393.883</u>
Structurele subsidies	<u>905.126</u>	<u>844.584</u>	<u>879.442</u>

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2023

	Werkelijk 2023 €	Begroot 2023 €	Werkelijk 2022 €
Incidentele publieke subsidies			
<u>Tetem - Publiek & Talent Algemeen</u>			
Gemeente Enschede - LOTJ	20.250	20.250	20.250
Provincie Overijssel - Nieuwe maker regeling	15.000		32.556
Gemeente Enschede - Broedplaatsen	6.819	10.819	21.348
Gemeente Enschede - energie compensatie	5.364		0
Overige subsidies			0
	47.433	31.069	74.154
<u>Tetem -Educatie en Platform</u>			
Gemeente Enschede MFT (evenementen)	72.613	70.980	70.980
Gemeente Enschede MFT (onderwijs - P&L)	10.500	10.500	10.500
Gemeente Enschede - combinatiefunctionaris	20.000	20.000	0
Gemeente Almelo - maakcultuur	30.000		0
Diverse gemeenten - leerecosysteem	37.696	35.000	24.900
Provincie Overijssel (MFT)	10.000	10.000	10.000
Provincie Overijssel: VGS	0		10.000
Stichting Almelo Promotie	10.000		0
Overige subsidies	28.667		0
	219.476	146.480	126.380
<u>Tetem - Incidentele publieke subsidies</u>			
OCW - RAOCCC subsidie 4e steunpakket	0		36.393
OCW - RAOCCC subsidie 5e steunpakket	0		84.900
Investeringsubsidies (vrijval)	48.951	48.951	45.356
	48.951	48.951	166.649
Incidentele publieke subsidies	315.860	226.500	367.183
Totaal subsidies	1.220.986	1.071.084	1.246.625
<u>TOTALE BATEN</u>	1.913.054	1.808.616	1.954.989

Toelichting OCW - RAOCCC subsidie

In 2021 heeft Stichting TETEM kunstruimte uit het 2e steunpakket op grond van de Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19(RAOCCC) € 127.600 mogen ontvangen en in het 4e steunpakket RAOCCC € 46.200. In 2022 heeft Stichting TETEM kunstruimte uit het 5e steunpakket RAOCCC € 84.900 mogen ontvangen.

Het totale steunpakket bedroeg € 258.700.

Van deze middelen is € 27.259 besteed in 2021.

Van deze middelen is € 231.441 besteed in 2022. Voor een bedrag van € 110.148 betrof dit investeringen aan het pand en is de subsidie verantwoord onder de investeringssubsidies (pag 15).

Het restant € 121.293 is in 2022 verantwoord onder de incidentele subsidies.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2023

	Werkelijk 2023 €	Begroot 2023 €	Werkelijk 2022 €
LASTEN			
Beheerlasten materieel			
<u>Huisvestingskosten</u>			
Huisvesting	105.965	95.623	97.830
Kantoor en bureau	8.173	8.600	4.734
Telefoon en internet	6.836	7.000	7.943
Onderhoud en schoonmaak	17.512	13.302	17.246
Inrichting	14.586	7.590	18.471
	<u>153.072</u>	<u>132.115</u>	<u>146.224</u>
<u>Algemene kosten</u>			
Verzekeringen algemeen	17.459	16.100	15.188
Bankkosten	3.230	3.400	3.391
Kantine- en verblijfskosten	13.504	8.000	7.023
Accountantskosten	32.960	26.391	23.580
Techniek ICT en kosten intranet	45.860	36.000	35.042
Vrijwilligerskosten	21.885	23.000	19.770
Overige algemene kosten	1.365	0	7.310
	<u>136.263</u>	<u>112.891</u>	<u>111.304</u>
Beheerlasten materieel	<u>289.335</u>	<u>245.006</u>	<u>257.528</u>
Beheerlasten personeel			
<u>Personeelskosten</u>			
Werkzaamheden staf (directie, ontvangst en office)	162.589	120.440	100.324
Inhuur flexibele schil (ontvangst en office)	8.407	15.000	1.629
Inhuur flexibele schil (marcom)	19.654	30.000	11.630
Verzekeringen personeel	40.310	22.883	36.332
Overige personeelskosten	17.597	12.812	2.836
	<u>248.557</u>	<u>201.135</u>	<u>152.751</u>
Beheerlasten personeel	<u>248.557</u>	<u>201.135</u>	<u>152.751</u>
TOTAAL BEHEERSLASTEN	<u><u>537.892</u></u>	<u><u>446.141</u></u>	<u><u>410.279</u></u>

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2023

	<u>Werkelijk</u> <u>2023</u> €	<u>Begroot</u> <u>2023</u> €	<u>Werkelijk</u> <u>2022</u> €
Activiteitenlasten materieel			
<u>Kosten activiteiten Publiek & Talent</u>			
Honoraria kunstenaars en curatoren	117.892	110.000	136.772
Uitvoerkosten Publiek en Talent	<u>82.081</u>	<u>50.000</u>	<u>61.031</u>
	<u>199.973</u>	<u>160.000</u>	<u>197.803</u>
<u>Kosten activiteiten Educatie & Platform</u>			
Honoraria kunstenaars, makers en museumdocenten	276.776	183.038	174.322
Uitvoerkosten Educatie en Platform	<u>125.327</u>	<u>178.664</u>	<u>269.724</u>
	<u>402.103</u>	<u>361.702</u>	<u>444.046</u>
<u>Kosten activiteiten Lab & Research</u>			
Honoraria kunstenaars en makers	7.323	12.000	0
Uitvoerkosten Lab en Research	<u>18.641</u>	<u>12.000</u>	<u>0</u>
	<u>25.964</u>	<u>24.000</u>	<u>0</u>
<u>Kosten overige activiteiten Tetem</u>			
Uitvoerkosten marcom	45.499	70.000	40.005
Uitvoerkosten ontvangst en office	12.127	10.000	0
Uitvoerkosten inkind/ in natura	<u>152.025</u>	<u>99.191</u>	<u>131.695</u>
	<u>209.651</u>	<u>179.191</u>	<u>171.700</u>
Activiteitenlasten materieel	<u>837.691</u>	<u>724.893</u>	<u>813.549</u>

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2023

	Werkelijk 2023 €	Begroot 2023 €	Werkelijk 2022 €
Activiteitenlasten personeel			
<u>Kosten activiteiten Publiek & Talent</u>			
Programmamedewerker Publiek & Talent	195.854	184.111	206.199
Inhuur flexibele schil (programma)	45.663	35.000	27.914
	<u>241.517</u>	<u>219.111</u>	<u>234.113</u>
<u>Kosten activiteiten Educatie & Platform</u>			
Programmamedewerker Educatie & Platform	218.761	221.894	266.207
Inhuur flexibele schil (programma)	11.374	4.738	15.428
	<u>230.135</u>	<u>226.632</u>	<u>281.635</u>
<u>Kosten activiteiten Lab & Research</u>			
Programmamedewerker Lab & Research	78.584	160.325	0
Inhuur flexibele schil (programma)	8.903	0	0
	<u>87.487</u>	<u>160.325</u>	<u>0</u>
Activiteitenlasten personeel	<u>559.139</u>	<u>606.068</u>	<u>515.748</u>
TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN	<u>1.396.830</u>	<u>1.330.961</u>	<u>1.329.297</u>
<u>TOTALE LASTEN</u>	<u>1.934.722</u>	<u>1.777.102</u>	<u>1.739.576</u>
Saldo rentebaten/- lasten			
<u>Rentebaten</u>			
Bankrente	3.752	0	0
	<u>3.752</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Rentelasten</u>			
Bankrente	0	2.500	2.653
Rente langlopende schulden	13.157	12.500	13.973
	<u>13.157</u>	<u>15.000</u>	<u>16.626</u>
Saldo rentebaten/- lasten	<u>-9.405</u>	<u>-15.000</u>	<u>-16.626</u>

Uitgaven die worden gedekt uit de bestemmingsreserves of bestemmingsfondsen worden in de exploitatierekening opgenomen. (RJ.640.204).

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2023

Verschillenanalyse begroting en realisatie**Baten****(5) Overige publieksinkomsten**

Er is een aanzienlijke afwijking in de post “(5) overige publieksinkomsten binnenland” (realisatie 47%).

De publieksinkomsten binnen het Educatie en Platform-programma zijn ten opzichte van het jaar 2022 verlaagd als gevolg van de ontvlechting (117K/232K).

De publieksinkomsten binnen het Talent & Publiek-programma zijn ten opzichte van het jaar 2022 verlaagd (2K/24K) door twee factoren. 1) Introductie van een nieuwe begrotingsopzet waarbij publieksinkomsten uit het Lab m.i.v. 2023 worden toegekend aan het Lab & Research programma en 2) een te positieve inschatting van de baten nieuwe publieksconcept.

De publieksinkomsten Lab & Research zijn verhoogd vanwege twee factoren. 1) De nieuwe begrotingsopzet en 2) toename van het aantal deelnemers aan het Lab-programma en toenemende verkoop van de Make-It kits.

(9) Vergoedingen coproducent

Er is een afwijking in de post “(9) vergoedingen van coproducent” (realisatie 113%). Dit is veroorzaakt door een hoger activiteitsniveau dan initieel was begroot.

(10) Overige directe inkomsten

Er is een afwijking in de post “(10) overige directe inkomsten” (realisatie 132%).

Dit is veroorzaakt door een toegenomen focus op dienstverlening.

(15) Private middelen - bedrijven

Er is een afwijking in de post “(15) private middelen – bedrijven” (realisatie 69%).

Dit is veroorzaakt door tijdelijke operationele capaciteitsproblemen binnen het team Educatie & Platform. Door deze beperkingen in de capaciteit is er tijdelijk een verlaagde focus geweest op het door het bedrijfsleven bekostigde W&T programma

(16) Private middelen - private fondsenbedrijven

Er is een afwijking in de post “(16) private middelen – private fondsen” (realisatie 160%). Deze toename is toe te schrijven aan het succes van de leerecosystemen en de behoefte van partners naar verbreding van het Educatie en Platform-programma.

(20) Baten in natura

Er is een afwijking in de post “(20) baten in natura” (realisatie 153%). Dit komt door een toename van de activiteiten en betrokkenheid van onze partners in het regionale netwerk in combinatie met een hoger activiteitsniveau dan initieel was begroot.

Lasten**(1) Beheerslasten materieel**

Er is een afwijking in de post “(1) beheerslasten materieel” (realisatie 118%). Dit wordt veroorzaakt door meerdere factoren. 1) Algemene prijsstijgingen, 2) stijging van de huisvestingskosten als gevolg van de energieprijzen, 3) verhoging van de onderhoudskosten door de plaatsing van de (nieuwe) groene wanden en horeca inventaris, 4) verhoging van de inrichtingskosten door aanleg van extra stopcontacten t.b.v. flexwerkers, aanschaf afvalscheidingsmeubel en herinrichting magazijn, 5) stijging van de kantine- en verblijfskosten door wijziging opzet van de personeels catering.

(2) Beheerslasten personeel

Er is een afwijking in de post “(2) beheerslasten personeel” (realisatie 123%). Dit wordt veroorzaakt door meerdere factoren. 1) Transitie van het team Office en Ontvangst waarbij niet alleen de aansturing en afstemming binnen het team is gewijzigd maar ook een andere verdeling is gemaakt tussen taken in loondienst en ZZP-ers, 2) een te positieve inschatting van kosten die gepaard gaan met het nieuwe publieksconcept, 3) aanzienlijke stijging van de kosten voor de verzekering van personeel.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2023

---

(4) Activiteitenlasten materieel

Er is een afwijking in de post "(4) activiteitenlasten materieel" (realisatie 115%).

Binnen het Publiek & Talent-programma is er sprake van een aanzienlijke stijging van de uitvoerkosten (81K/50K). Dit wordt veroorzaakt door inflaties en stijging van honoraria van ZZP-ers en door de aanvullende kosten die gepaard gaan met de herplaatsing van werk van makers. Er zijn meer herplaatsingen geweest dan initieel begroot.

Binnen het Educatie & Platform-programma is er sprake van hogere kosten voor honoraria (276K/183). Deze kosten staan in relatie tot het hogere activiteitsniveau van het programma Educatie & Platform en de hogere baten uit de private fondsen die dit programma financieel ondersteunen. De lagere uitvoerkosten zijn veroorzaakt door het verbeteren van de reparatiemogelijkheden en uitgestelde techniekinvesteringen. We werken eerst aan afronding van de fysieke ruimten (en opslagmogelijkheden) en werken dan verder aan de optimalisering van de techniek.

Binnen het activiteitenprogramma Lab en Research heeft een verschuiving van budgetten plaatsgevonden: van honoraria naar uitvoerkosten. Binnen de kosten voor overige activiteiten heeft, naast de stijging van kosten door prijsstijgingen, ook een verschuiving van budgetten plaatsgevonden en is de focus meer komen te liggen op marketing en zichtbaarheid middels programmering.

(5) Activiteitenlasten personeel

Er is een afwijking in de post "(5) activiteitenlasten personeel" (realisatie 92%). De afwijking wordt veroorzaakt door herinrichting van de begroting in combinatie met langdurig ziekteverzuim binnen de programmateams.

ONDERTEKENING

Ondertekening door bestuurders en Raad van Toezicht

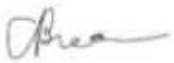
Enschede, 28 maart 2024

Bestuurder:

W.E. Jurg

Raad van Toezicht:

G.J. Bremmer

S. de Bruin

F.J. Kresin

P. Reyes

N. Shah

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 : WNT-verantwoording 2023

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	W.E. Jurg	
Functiegegevens	Directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 tm 31-12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking?	ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 82.657	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.972	
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 89.829</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 89.829	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	W.E. Jurg	
Functiegegevens	Directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 tm 31-12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,0	
Dienstbetrekking?	ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 74.153	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.651	
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 80.804</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 80.804	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

BIJLAGE 1: WNT-verantwoording 2023

Toeziethoudende topfunctionarissen

Gegevens 2023	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
F.J. Kresin	Voorzitter
S. de Bruin	Algemeen lid
G.J. Bremmer	Algemeen lid
P. Reyes	Algemeen lid
N. Shah	Algemeen lid

Bijlage 2

Bijlage Gemeente Enschede - verwerking subsidies in jaarrekening 2023

Datum	Kenmerk	Onderwerp	totaal	2019/2021	2022	2023	va 2024	Verwijzing naar Jaarrekening 2023 - Exploitatierekening - Subsidies
1-12-2020	2000102963	Subsidie 2020-2024 project netwerk broedplaatsen	€ 60.000	€ 21.386	€ 21.348	€ 6.819	€ 10.447	Incidentele publieke subsidies Tetem - Publiek & Talent Algemeen; Gemeente Enschede - broedplaatsen
23-9-2021	21001167828	Subsidie 2022 algemene voorziening: Make-it inpakteam, begeleide ervaringsplaatsen en Maakplaatsen traject	€ 20.250	€ 20.250	€ 20.250			Incidentele publieke subsidies Tetem - Publiek & Talent Algemeen; Gemeente Enschede - LOTJ
16-12-2021	2100069716	Subsidie 2022	€ 399.363	€ 399.363				Structurele subsidies - Structureel Gemeente
		Subsidie Tetem Publiek & Algemeen, Platform en Tetem Talent		€ 317.883				Gemeente Enschede - jaarprogramma
		Onderwijsprogramma Play en Learn dagen		€ 10.500				Incidentele publieke subsidies; Tetem - Educatie & Platform; Gemeente Enschede MFT
		Subsidie Maker Festival Twente		€ 70.980				Incidentele publieke subsidies; Tetem - Educatie & Platform; Gemeente Enschede MFT
4-7-2022	2200039077	Subsidie 2022	€ 66.000	€ 66.000				Structurele subsidies - Structureel Gemeente
		Subsidie Tetem Publiek & Algemeen, Platform en Tetem Talent verhoging		€ 66.000				Gemeente Enschede - jaarprogramma
20-12-2022	2200117431	Subsidie 2023	€ 20.250			€ 20.250		Incidentele publieke subsidies
		Subsidie voor de kosten van een werkmotor voor begeleiding van medewerkers bij de begeleide ervaringsplaatsen				€ 20.250		Tetem - Publiek & Talent Algemeen; Gemeente Enschede - LOTJ
20-2-2023	2300003071	Subsidie 2023	€ 520.580			€ 470.580	€ 50.000	Structurele subsidies - Structureel Gemeente
		Instellingssubsidie Stichting Tetem				€ 387.467		Gemeente Enschede - jaarprogramma
		Onderwijsprogramma Play en Learn				€ 10.500		Incidentele publieke subsidies; Tetem - Educatie & Platform; Gemeente Enschede MFT
		Subsidie Makersfestival				€ 72.613		Incidentele publieke subsidies; Tetem - Educatie & Platform; Gemeente Enschede MFT
17-10-2023	2300074230	Subsidie 2022	€ 5.364			€ 5.364		Incidentele publieke subsidies
		Subsidie voor compensatie van de buitengewone stijging van de energielasten in 2022				€ 5.364		Tetem - Publiek & Talent Algemeen; Gemeente Enschede - energie compensatie
13-11-2023	2300084284	Subsidie 2023	€ 60.000			€ 20.000	€ 40.000	Incidentele publieke subsidies
		Subsidie combinatiefunctionaris 2023-2025				€ 20.000		Tetem - Educatie & Platform; Gemeente Enschede - combinatiefunctionaris
		Totaal				€ 506.961	€ 523.013	

OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING

Hiervoor verwijzen wij naar de hierna opgenomen verklaring.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting TETEM kunstruimte

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting TETEM kunstruimte te Enschede gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening van pagina 1 tot en met 30, een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting TETEM kunstruimte op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Richtlijn jaarverslaggeving 640 "Organisaties-zonder-winststreven" en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Beleidsregels toepassing WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de exploitatierekening over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting TETEM kunstruimte zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en

andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van een onzekerheid inzake vaststelling subsidie

Wij vestigen de aandacht op de toelichting op de staat van baten en lasten, waarin de onzekerheid uiteengezet wordt dat de definitieve subsidiebedragen kunnen afwijken van de toegezegde en als zodanig verantwoorde bedragen. De definitieve vaststelling van de subsidie door de subsidieverstrekker heeft bij de opmaak van de jaarrekening nog niet plaats gevonden. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn jaarverslaggeving 640 "Organisaties-zonder-winststreven" is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn jaarverslaggeving 640 "Organisaties-zonder-winststreven" en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn jaarverslaggeving 640 "Organisaties-zonder-winststreven".

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn jaarverslaggeving 640 "Organisaties-zonder-winststreven". In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Deventer, 28 maart 2024

Koers! strategische accountants B.V.

Origineel getekend door

A.F. Waterink RA